

Sociaal-economische visie Noordwijk aan Zee

Analyse economische prestaties
anno 2006

Colofon

Datum: 6 februari 2007
Project: 217857
Opdrachtgever: gemeente Noordwijk
Adviseurs: drs. Marcel van Beveren
Status: eindrapport

Copyright© Marktplan Adviesgroep, 2007

Inhoudsopgave

	Blz.
Leeswijzer en verantwoording	1
1. Management summary	2
1.1 Cijfermatige onderbouwing economisch functioneren	
1.2 Prestaties productiestructuur	
1.3 Toeristische sector onder de loep	
1.4 Concurrentiepositie Noordwijk aan Zee	
2. Bevolkingskarakteristieken en beroepsbevolking	7
2.1 Bevolkingskarakteristieken	
2.2 Beroepsbevolking	
2.3 Woon-werk pendel	
2.4 SWOT/conclusies	
3. Werkgelegenheid en productiestructuur	15
3.1 Werkgelegenheid	
3.2 Productiestructuur	
3.3 SWOT en conclusies	
4. Sectorprofielen	21
4.1 Detailhandel	
4.2 Horecasector	
4.3 Strandpaviljoens	
4.4 Hotelsector	
5. Economische Prestaties	28
5.1 Bezoekaantallen	
5.2 Dagbezoek	
5.3 Verblijfsbezoek	
5.4 Congresmarkt	
5.5 Woonforensen	
5.6 Werkgelegenheid toeristische sector	
5.7 Toegevoegde waarde Toerisme	
5.7.1 Bestedingen	
5.7.2 Werkgelegenheid	
6. Toerisme en verkeer	37
6.1 Verkeersbewegingen	
6.2 Parkeren	
6.3 Verkeersveiligheid	

7. Benchmark

40

- 7.1 Profielschets badplaatsen
- 7.2 SWOT en conclusies

Bijlage:

- 1. Benchmarktabellen

Leeswijzer en verantwoording

Deze notitie geeft de feitelijke stand van zaken weer van het functioneren van de lokale economie en de productiemiddelen (mensen en bedrijven) in Noordwijk en Noordwijk aan Zee in het bijzonder. Voor zover relevant en cijfermatig aantoonbaar, wordt de mogelijke invloed van trends en ontwikkelingen (bijvoorbeeld 'vergrijzing') op de zichtbare lokale ontwikkelingen nader verklaard. Oorzaak en gevolg van conjuncturele ontwikkelingen en van lokaal ruimtelijk-economisch beleid op het functioneren van de economische structuur zijn niet altijd 'hard' aantoonbaar, maar worden in het rapport wel met elkaar in verband gebracht vanuit trends en ontwikkelingen in de regionale economische structuur.

De studie is opgezet als benchmark en vergelijkt het economisch functioneren van Noordwijk aan Zee met referentiegemeenten, -plaatsen en -gebieden. Waar relevant en waar mogelijk zijn de diverse indicatoren en onderwerpen vergeleken met de meest relevante referentiegebieden. Vanwege sterke verschillen per onderwerp in de beschikbaarheid van cijfers en jaarreeksen, wijken de vergelijkingen van de indicatoren onderling af:

- demografie en productiestructuur zijn vergeleken met regionale en landelijke referentiecijfers (buurgemeenten, Corop regio en Nederland)
- het functioneren van Noordwijk aan Zee als toeristische badplaats is in een benchmark vergeleken met 5 referentiegemeenten (c.q. badplaatsen). In de studie wordt gerefereerd aan:
 - Zandvoort;
 - Bergen (NH): bestaande uit 7 kleinschalige kernen, waaronder Bergen aan Zee, Egmond aan Zee, Schoorl en Camperduin als badplaatsen (BES gemeente);
 - Scheveningen;
 - Blankenberge in België: qua omvang en profiel vergelijkbaar met Scheveningen en Zandvoort;
 - De Haan: qua omvang en profiel vergelijkbaar met Noordwijk en Bergen.

Figuur 1.1 Ligging Blankenberge en De Haan aan de Belgische Noordzeekust

Bron: Westtoer, 2007

Voor de statistische analyse is gebruik gemaakt van tientallen cijferbronnen en -reeksen. De meest uitputtende gegevensbronnen zijn:

- CBS (CVO/NRIT);
- Gemeente Noordwijk;
- KvK Rijnland;
- Toerteller Zuid-Holland (ZHBT/Zka).

Daarnaast is gebruik gemaakt van bevindingen uit diverse (eigen) regionale studies en sectorrapportages, evenals lokale en regionale websites als uitputtende bron.

1. Management summary

1.1 Cijfermatige onderbouwing economisch functioneren

In het kader van de sociaal-economische visie Noordwijk aan Zee heeft Marktplan in opdracht van de gemeente Noordwijk onderzoek gedaan naar de stand van zaken van het functioneren van de lokale economie en de productiemiddelen (mensen en bedrijven) in Noordwijk en Noordwijk aan Zee in het bijzonder. Op basis van statistieken, trends en ontwikkelingen laat het onderliggende onderzoeksrapport zien hoe de economie en productiestructuur zich (voor zover aantoonbaar) de afgelopen jaren heeft ontwikkeld ten opzichte van vergelijkbare referentiegemeenten. Tegen de achtergrond van regionale trends en ontwikkelingen zijn de bevindingen vervolgens vertaald naar kansen en bedreigingen voor het economisch functioneren van Noordwijk in de toekomst.

1.2 Prestaties productiestructuur

Bevolkingsamenstelling groeit scheef

De afgelopen jaren bleef het inwonertal van Noordwijk stabiel, maar steeg het aantal huishoudens relatief sterk. Vanwege een vertrekoverschot van jongere eenpersoonshuishoudens en startende tweepersoonshuishoudens telt Noordwijk relatief veel 'jong vergrijsden' en 'empty nesters': huishoudens in de leeftijd tussen 45 en 60 jaar, zonder thuiswonende kinderen. Hierdoor vergrijst de bevolking van Noordwijk de komende jaren sneller dan elders in de regio. Alleen met een strategisch woningbouwprogramma is dit tij te keren. Woningbouwprognoses geven aan dat onder gunstige marktomstandigheden anno 2025 het aandeel jongeren tot 20 jaar oud in de lokale bevolking (met +4.000) sterker is gestegen dan het aandeel 40-plussers.

Sociaal-economische status verbetert licht

De tegenstelling tussen Noordwijk aan Zee met een bovengemiddeld huishoudeninkomen en Noordwijk Binnen met een benedengemiddeld huishoudeninkomen is de laatste jaren nauwelijks veranderd. Het gezinsinkomen in Noordwijk Binnen is –mede door de sterkere instroom van middeninkomens– de afgelopen jaren wel verbeterd naar een regionaal gemiddeld niveau. Het aantal uitkeringgerechtigden in Noordwijk Binnen is nog wel bovengemiddeld, maar is de laatste jaren sterker gedaald dan in de regio. De participatiegraad van de beroepsbevolking is vergelijkbaar met de regio, maar staat in Noordwijk wel meer onder druk door de sterke vergrijzing (grotere uitstroom) en door een vertrekoverschot van jongeren (lagere instroom). Daarnaast is het gemiddelde opleidingsniveau van de lokale beroepsbevolking de laatste jaren wel verbeterd, maar nog altijd onder het landelijke gemiddelde. De voornaamste oorzaak hiervan is dat de lokale woningmarkt onvoldoende ruimte biedt voor vestiging van jongere starters en hoger opgeleide huishoudens in het hogere huur- en koopsegment.

Woon-werk pendelstromen zijn fors

Nergens in de regio is de arbeidsmobiliteit zo sterk als in Noordwijk: bijna 70% van de Noordwijkse beroepsbevolking werkt buiten Noordwijk, terwijl 70% van de werkgelegenheid in Noordwijk wordt ingevuld door werknemers van buiten de gemeente. Door specifieke regionale en (inter)nationale aard van de Noordwijkse bedrijvigheid (zorg, toerisme, administratie en R&D) sluiten de activiteiten te weinig aan bij de specifieke beroepsgroepen en opleidingsniveaus van de lokale beroepsbevolking. Daarnaast speelt de mismatch tussen woningmarkt en beroepsbevolking mogelijk ook een rol bij de omvangrijke dagelijkse woon-werk pendelstromen: autochtone Noordwijkers wonen niet meer in Noordwijk maar werken er wel en werknemers van buiten de gemeente willen wel in Noordwijk wonen maar vinden geen woning, vanwege de relatief hoge huizenprijzen.

Productiestructuur is star

In tegenstelling tot de meeste buurgemeenten is er in de Noordwijkse economie geen dominantie van agrarische teelt en –handelsactiviteiten of industrie. Het bloemen- en bollenteeltareaal domineert wel het grondgebruik in de gemeente, maar vertegenwoordigt slechts 2% van de lokale werkgelegenheid en bedrijvigheid. De Noordwijkse economie is echter wel sterk specialistisch van aard en omvang. Ruim 60% van de totale werkgelegenheid in Noordwijk aan Zee is afhankelijk van het dag- en verblijfstoerisme aan de kust. De publieke sector (ESTEC) en de zorgsector (Willem van den Bergh en Zilveren Kruis) vertegenwoordigen circa 50% van het aantal banen in Noordwijk Binnen. Daarnaast wordt de werkgelegenheid in Noordwijk gedomineerd door enkele grote werkgevers. Bij benadering genereren de vijf grootste bedrijven en instellingen in Noordwijk de helft van de totale werkgelegenheid in de gemeente.

Werkgelegenheid groeide, maar is kwetsbaar

De afgelopen tien jaar groeide de werkgelegenheid in Noordwijk sterker dan gemiddeld in de regio. De groei werkt vooral gerealiseerd in het cluster toerisme (horeca, detailhandel en vervoer), de commerciële dienstverlening en in het R&D cluster (ESTEC). In overige sectoren groeide de werkgelegenheid slechts licht. Het aantal (MKB) bedrijven groeide niet sterker dan gemiddeld in de regio. Per saldo draait de economie van Noordwijk de laatste jaren dus goed, maar niet in de volle breedte van lokale bedrijvigheid. De groei deed zich immers vooral voor in sectoren die sterk conjunctuurgevoelig zijn en/of geen directe binding hebben met de lokale beroepsbevolking. In zijn economisch functioneren is Noordwijk hierdoor nog kwetsbaarder geworden voor externe invloeden van enkele instellingen en bedrijven.

Ruimte voor nieuwe lokale bedrijvigheid is beperkt

Mede door de uitgifte van 's-Gravendijck en de ontwikkeling in het cluster vervoer nam de bedrijvigheid op bedrijventerrein in Noordwijk de afgelopen jaren toe. De uitgifte van Klei-Oost en Space Business Park biedt de komende jaren nog enige ruimte om 'enkele honderden' banen in Noordwijk te realiseren, al is de ruimte voor de vestiging van (nieuwe) lokale bedrijven zeer beperkt.

1.3 Toeristische sector onder de loep

Verzorgingsniveau detailhandel staat onder druk

De detailhandelstructuur in Noordwijk is qua koopcentrum compact en kleinschalig van omvang. De belangrijkste winkelgebieden zijn geconcentreerd rond de Kerkstraat in Noordwijk Binnen en de Hoofdstraat in Noordwijk aan Zee. Het winkelgebied Hoofdstraat is qua aanbod en omvang het primaire aankoopgebied voor luxe goederen. In de primaire verzorgingstaak voor de eigen bevolking ondervinden beide koopkernen sterke concurrentie van Katwijk, Lisse, Leiden en Haarlem. Het Kerkstraatgebied ondergaat momenteel een kwaliteitsimpuls als 'boodschappencentrum-plus'. De hoofdstraat is qua aanbod en kwaliteit de laatste jaren licht verbeterd, maar niet substantieel. De Hoofdstraat bedient vooral de toeristische bezoekermarkt. Circa 60% van de toonbankomzet wordt door dag- en verblijfstoeristen gegenereerd. De trendmatige daling van de verblijfsmarkt in Noordwijk pakt dus direct negatief uit voor de detailhandel. Strategische ontwikkeling van badplaats Noordwijk aan Zee zal dus moeten zorgen voor meer bezoekers. Een kwaliteitsimpuls in het koopcentrum is hieraan onlosmakelijk verbonden. Een impuls die niet substantieel meer winkelmeters toevoegt, maar eentje die binnen een beperkte uitbreidingsruimte (het liefst overdekt) vooral kwaliteitswinkels- en merken (bijvoorbeeld door middel van brand-stores en/of outlet shops) toevoegt, aansluitend aan de bestaande aanbod van luxe artikelen en modewinkels.

Horecasector is vooral hotelgerelateerd

Een onderscheidend kenmerk van de horecasector (dranken- en restaurantsector) in Noordwijk is dat er relatief weinig zelfstandige cafés en restaurants zijn en dat de hotelsector ruim de helft van het horecaoppervlak vertegenwoordigt. Het aanbod aan zelfstandige discotheken, café's en restaurants is aanmerkelijk kleinschaliger van aard (kleine zaken) dan in concurrerende badplaatsen. De afgelopen jaren is de sector in Noordwijk zelf ingekrompen, terwijl de gemiddelde Noordzeebadplaats de omvang van de zelfstandige horeca zag groeien. Het horeca-aanbod buiten de hotels om is relatief traditioneel/toeristisch van aard, dit in tegenstelling tot de hoogwaardige restaurants in de tophotels. Daarnaast is er relatief onderscheidend aanbod in de drankensector (café/dancings) en de restaurantsector (overwegend West-Europese/Franse keuken). Dit heeft uiteraard te maken met de toeristische markt en de uitgaansfunctie waarin de horecasector de afgelopen decennia opereert.

Strandpaviljoens meer in trek

Ook de aard en omvang van de strandpaviljoensector in Noordwijk aan Zee past in het beeld van de functie die de badplaats heeft in de traditionele dag- en verblijfsrecreatiemarkt. Veel minder massaal en grootschalig dan in Zandvoort, Bloemendaal en Scheveningen, maar tegelijkertijd overwegend traditioneel van opzet. Deels veroorzaakt door beperking in gebruiksmogelijkheden ten opzichte van hun concurrenten elders. De laatste jaren ontstaat er echter meer ruimte voor verbreding van hun seizoensactiviteiten (meer binnenruimte, meer strandpaviljoens en meer mogelijkheden om feesten en partijen te organiseren). Strandpaviljoens zijn overigens steeds meer in trek als onderscheidende locatie voor georganiseerde (indoor en outdoor) dag- en avondprogramma's (incentives, bruiloften en partijen). De mate waarin strandpaviljoens zich in Noordwijk de komende jaren kunnen blijven ontwikkelen hangt –los van eigen ondernemerschap– af van de mate waarin de geplande kustversterking in het kader van 'Zwakke Schakel' de strandbedrijven na 2007 voldoende ruimte en veiligheid biedt om te kunnen blijven functioneren en te ontwikkelen.

Hotelsector: concurrenten maken een inhaalslag

Het marktaandeel van Noordwijk aan Zee in het aanbod aan hoogwaardige (congres)hotels aan de kust is onomstreden, evenals de prominente rol van de badplaats in de nationale congres- en vergadermarkt. De concurrenten zijn de afgelopen jaren echter begonnen aan een inhaalslag. De sanering van eenvoudige pensions en van laagwaardig hotelaanbod werd in vele badplaatsen gecompenseerd door renovaties en upgrades naar 3- en 4 sterrenhotels, in toenemende mate opgezet als thematisch ingerichte life style hotels. Noordwijk bleef hierin de afgelopen jaren achter. Ook nam het hotel- en kameraanbod per saldo af.

Economische prestaties toerisme

Met 1,1 miljoen strandbezoeken en 0,5 miljoen hotelovernachtingen bediende Noordwijk in 2005 een kwart tot eenderde van de toeristische dag- en verblijfsmarkt van kusttoerisme in Zuid-Holland. Het Noordwijkse strand genereert een kwart van de strandbezoeken in Zuid-Holland. De laatste vijf jaar verliest Noordwijk aan Zee als verblijfsbestemming echter aan marktaandeel in de Noordzeekustvakanties. Het aantal overnachtingen nam in Noordwijk af met 20% terwijl het aantal overnachtingen aan de Noordzeekust met 8% steeg. Het marktaandeel van Noordwijk halveerde hierdoor zelfs. Geen geruststellende trend wanneer blijkt dat 60% van de lokale economie in Noordwijk aan Zee afhankelijk is van dag- en verblijfstoerisme. Een sector die bovendien jaarlijks goed is voor circa € 160 miljoen aan bestedingen in het lokale bedrijfsleven, waarvan tweederde afkomstig is van bestedingen door verblijfstoeristen. De toeristische bestedingen in Noordwijk aan Zee zorgen omgerekend voor circa 3.000 fulltime en parttime banen in de gemeente. Bij benadering levert dit het toeristische en toeleverende bedrijfsleven in Noordwijk aan Zee jaarlijks een arbeidsvolume op van 2.000 fte (arbeidsjaren).

1.4 Concurrentiepositie Noordwijk aan Zee

Wisselwerking tussen uitstraling, functie en voorzieningenniveau is matig

In het krachtenveld van Nederlandse en Belgische Noordzeebadplaatsen neemt Noordwijk aan Zee haar eigen unieke positie in. Het hoogwaardige aanbod aan (congres)hotels zorgt voor een mondaine en zakelijke uitstraling van de badplaats. Aan de andere kant functioneert de badplaats als een 'gemiddelde' toeristische dag- en verblijfsbestemming. De wisselwerking tussen de hoogwaardige (zakelijke) markt en de gemiddelde toeristische markt aan de ene kant en het voorzieningenniveau van daghoreca, uitgaan en winkelen is anno 2006 echter matig. De kwaliteitsimpulsen die de toeristische (verblijfs)sector in Noordwijk aan Zee begin jaren '90 van de vorige eeuw heeft gekregen lijken anno 2006 een vaste waarde in de lokale economie. Diverse factoren hebben tot nu toe echter verhinderd dat Noordwijk dé bruisende badplaats is die het op grond van zijn toeristische potentie zou kunnen zijn.

Voorzieningenniveau onvolledig en niet onderscheidend

In tegenstelling tot badplaatsen van vergelijkbare omvang ontbreekt het in Noordwijk aan toeristische trekkers en aan onderscheidend vermogen van het voorzieningenniveau buiten de hotels. Zowel op het gebied van onderscheidende (jaarrond en slechtweer) leisure voorzieningen als op het gebied van grootschalige publieksevenementen doen de concurrenten het beter. Aan de ene kant is de unieke selling point van Noordwijk aan Zee dat het juist géén 'Noordzee-kermis' is. Het kwalitatief hoogwaardige hotelaanbod en de relatieve rust aan de boulevards in Noordwijk zijn onderscheidende verkoopargumenten. Aan de andere kant zorgt dit niet voor voldoende kritische massa om het toeristische aanbod van (c.q. werkgelegenheid in) horeca en detailhandel de komende jaren op peil te houden.

Badplaatsontwikkeling is noodzakelijk

De trendmatige daling van marktaandeel en overnachtingen in Noordwijk geeft een krachtig signaal af: met hoogwaardige kwaliteit en luxe aanbod alléén red je het niet. Kwaliteitsverbetering in het verblijfssegment 'toeristenhotels' verdient net zo veel aandacht. Evenals de ontwikkeling van voorzieningen en evenementen die meer dagtoerisme aantrekt. De toekomstvisie stelt echter terecht dat de keuze voor kwaliteitsontwikkeling geen keuze voor exclusiviteit hoeft te zijn. Er is ruimte voor vernieuwing, maar dan wel met een menselijke maat. Badplaatsontwikkeling in Noordwijk aan Zee is gewoon noodzakelijk. Scheveningen en Zandvoort staan al aan de vooravond van grootschalige ontwikkelingsprojecten van hun Boulevardzones. Projecten die tot doel hebben om de concurrentie in het segment 'kwaliteitstoerisme' met Noordwijk aan te gaan. Noordwijk kan hier dus niet achterblijven.

Aanknopingspunten ontwikkelingsprogramma

De versterking van de zwakke schakel in de kustverdediging geeft gedeeltelijk het startschot voor de badplaatsontwikkeling; in de tussentijd worden plannen voor de herontwikkeling van het Palaceplein, het Vuurtorenplein, het Wantveld en overige locaties verder geconcretiseerd. Om de definitieve ontwikkeling te stroomlijnen zijn in de toekomstvisie 2025 drie sfeerbeelden geïntroduceerd. Deze beelden zijn niet bedoeld als tegenpolen, maar zijn een hulpmiddel bij de verdere invulling van het ontwikkelingsprogramma in 2007. Op basis van de drie sfeerbeelden geeft de voorliggende vergelijkende studie op gebied van toerisme de volgende aanknopingspunten mee:

1. versterking van de producten en diensten waar toeristisch Noordwijk aan Zee zich al in onderscheidt;
2. (selectieve) versterking van de toeristische infrastructuur waar Noordwijk nog een achterstand in heeft ten opzichte van haar concurrenten;
3. ontwikkeling van onderscheidende producten en diensten die aansluiten op de aard en omvang van de badplaats Noordwijk aan Zee.

Dagtoerisme	<i>Diversiteit</i>	<i>Geborgenheid</i>	<i>Authenticiteit</i>
1. (door)ontwikkelen van thematisch aanbod publieksevenementen. Voorbeelden uit de praktijk van badplaats-evenementen voor een breed publiek in Nederland en België:			
<ul style="list-style-type: none"> Regionale en nationale sportevenementen: zeilwedstrijden, viswedstrijden, nieuwjaarsduik, triatlons, wielervedstrijden, marathons, et cetera 	++ ¹	-/+	-
<ul style="list-style-type: none"> Regionale publieksevenementen: opening strandseizoen, jaarmarkt, schaatsboulevard, et cetera 	+	-/+	+
<ul style="list-style-type: none"> (inter)nationale festivals: Bloemencorso nieuwe stijl, zandsculpturenfestival, straattheaterfestival, ijssculpturenfestival 	++	+	+
<ul style="list-style-type: none"> Muziekfestivals: Beachpop, Jazzfestival, et cetera 	+	-/+	-
<ul style="list-style-type: none"> Kleinschalige thematische publieksevenementen, meer gericht op kwaliteit en 'het unieke' dan op massa (straattheater, oldtimer-evenementen, jazzfestival, county fairs, tulpenrallye, etc). 	-/+	++	+
2. Toevoegen van slechtweeer voorzieningen in leisure activiteiten en attracties. Voorbeelden: Casino, indoor leisure complex, et cetera	++	-/+	-
3. Gebruiksmogelijkheden strandpaviljoens vergroten: hierdoor meer mogelijkheden om in te spelen op groeiende vraag naar dag- en avondarrangementen voor vergaderen, incentives, bruiloftsfeesten en partijen	+	+	-/+
4. Versterken van (overdekt) winkelaanbod nabij de Boulevard, met onderscheidende kwaliteitsformules en -merken. Voorbeelden: brand-stores/outlet shops	+	+	+
5. Verder ontwikkelen actief marketingbeleid voor versterking zakelijk bezoek en (inter)nationale congressen (congresbureau).	-/+	+	+
Verblijfstoerisme			
1. Introductie van verblijfsvormen voor moderne Life Styles (Art Hotels, Lounges) in 3-sterren hotelsegment	++	+	-/+
2. Uitstraling van grandeur nog verder benadrukken: stimuleren van vestiging van kleinschalige Boektiel- en sfeerhotels (2- en 3-sterren)	+	++	++
3. Verder ontwikkelen actief marketingbeleid voor versterking meerdaagse (inter)nationale congressen	-/+	+	+
4. Versterking cultuuraanbod/theaterprogramma met (inter)nationale acts (cabaret, muziek, dans)	++	++	+
5. Toevoegen van slechtweeer voorzieningen in leisure activiteiten en attracties. Voorbeelden: Casino, indoor leisure complex, et cetera	++	-/+	-

¹ ++ =goed passend, + =passend, -/+ =past matig, - =past niet eindrapport

2. Bevolkingskarakteristieken en beroepsbevolking

2.1 Bevolkingskarakteristieken

De ontwikkeling van het inwonertal in Noordwijk over de afgelopen tien jaar (-3%) wijkt licht af van de regionale trend (+3%). De verhouding in inwonertal tussen Noordwijk aan Zee en Noordwijk Binnen (33% / 67%) is in die periode nauwelijks veranderd.

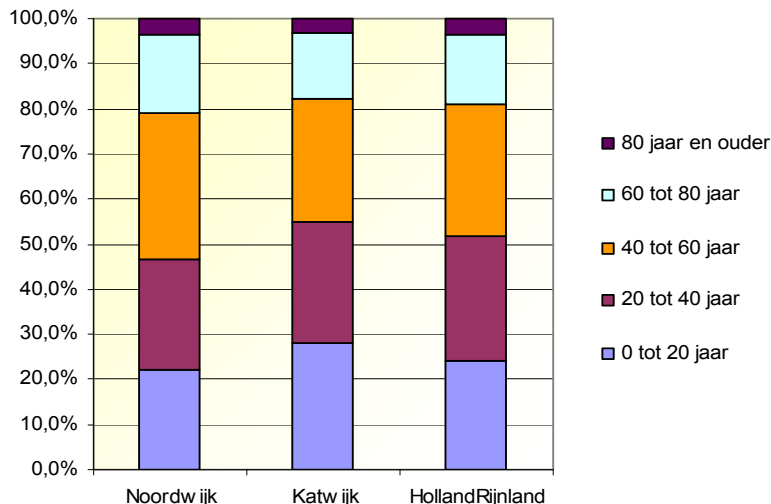
Tabel 2.1 Bevolkingsomvang en -ontwikkeling 1995-2005

	1995	2001	2005	Ontwikkeling 1995-2005 (index 1995=100)	
				Inwonertal	Huishoudengrootte
Noordwijk Binnen	16.820	16.330	16.270	97	92
Noordwijk aan Zee	8.680	8.320	8.290	96	90
Totaal Noordwijk	25.500	24.660	24.560	96	91
HollandRijnland	376.767	386.980	389.350	103	97

Bron: CBS, 2006

Een gemiddeld huishouden in Noordwijk aan Zee bestaat uit precies twee personen. Dit is vergelijkbaar met de gemiddelde gezinsgrootte in een stedelijke woonomgeving. De gemiddelde huishoudengrootte in Noordwijk aan Zee is de afgelopen tien jaar (met -10%) iets sterker gedaald dan gemiddeld in de regio en in Nederland. Dit duidt mogelijk op een sterkere toename in Noordwijk aan Zee van de groep 'empty nesters'; 50-plussers zonder thuiswonende kinderen die óf zijn blijven wonen óf zich als tweepersoonshuishouden nieuw gevestigd hebben in de badplaats.

Grafiek 2.1 Bevolkingsopbouw in 2006, naar leeftijdscategorie

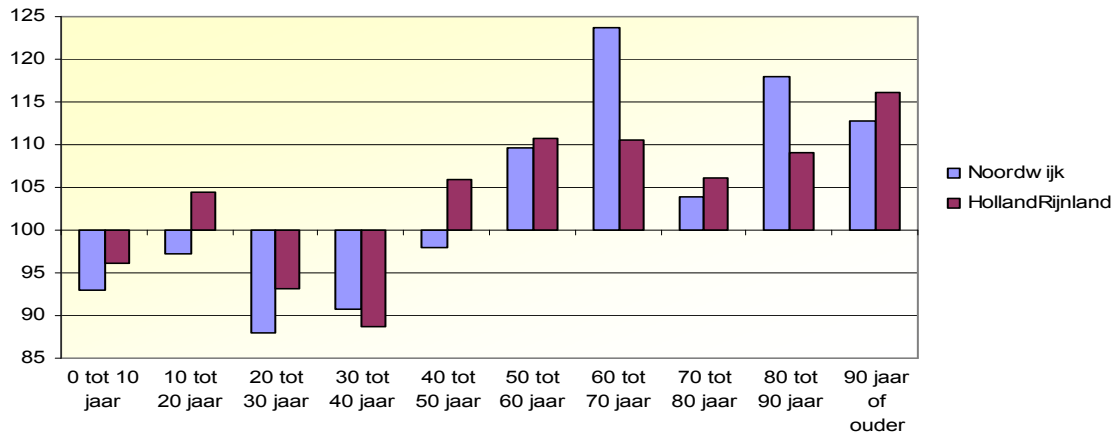

Bron: CBS, 2006

Noordwijk loopt voor op de landelijke bevolkingstrends van vergrijzing en ontgroening. De leeftijdsgroep 40 tot 65 jarigen is sterker vertegenwoordigd in de bevolkingsopbouw, terwijl de bevolkingsaanwas van inwoners van 0 tot 20 jaar achterblijft bij de regionale gemiddelden. De afgelopen zes jaar is het aandeel van de leeftijdsgroep 0 tot 50 jarigen in Noordwijk licht gedaald, terwijl het aandeel 50 plussers op de bevolking relatief sterk steeg.

De bevolkingsontwikkeling over de afgelopen zes jaar onderschrijft de situatie dat Noordwijk nu en in de komende jaren eerder en sneller ontgroent en vergrijsst dan andere gemeenten in de regio.

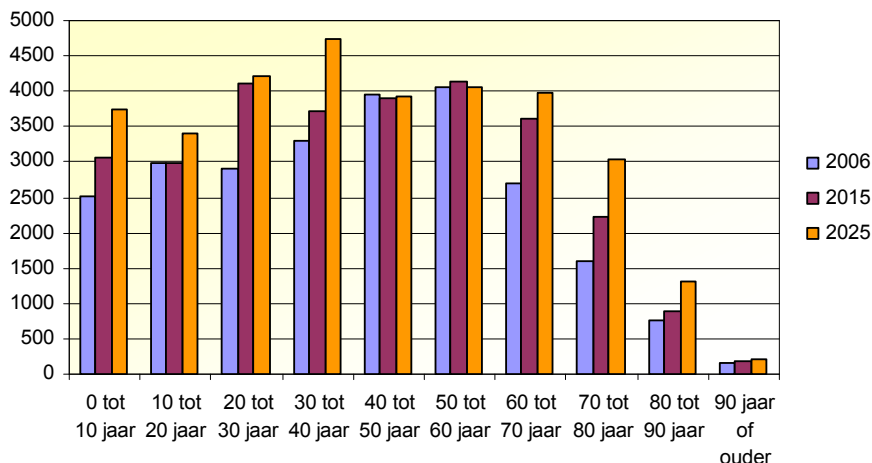
Grafiek 2.2 Ontwikkeling bevolkingssamenstelling 2000-2006, naar leeftijd (index 2000=100)

Bron: CBS, 2006

Recente bevolkingsprognoses (CBS) laten zien dat de vergrijzing in Noordwijk de komende twintig jaar blijft groeien. Door de beperkte maar gebalanceerde nieuwbouwontwikkeling van woningen (onder andere in Boechorst) groeit de aanwas van jonge Noordwijkers de komende twintig jaar zelfs nog sterker dan de vergrijzing.

Grafiek 2.3 Prognose bevolkingssamenstelling in Noordwijk 2006-2025 (aantal inwoners naar leeftijdsgroep)

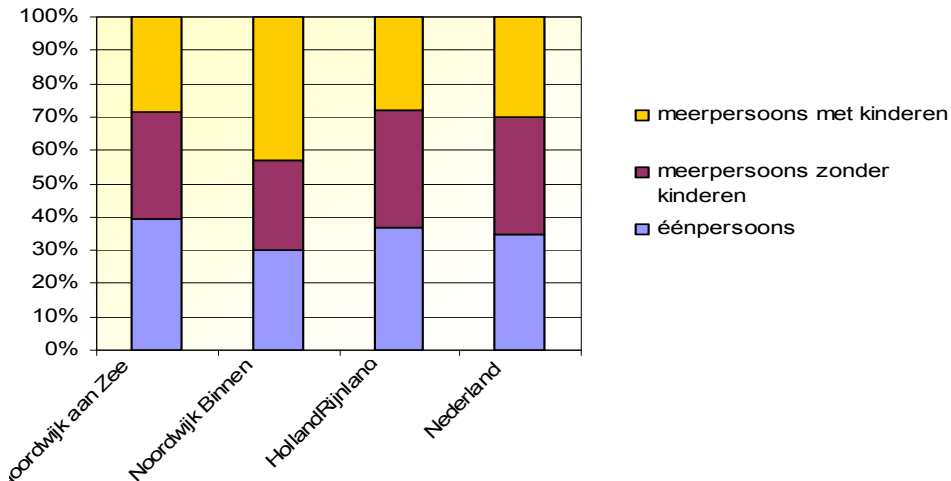
Met inbegrip van lokale en regionale woningbouwprognoses² ontwikkelt het inwonertal zich volgens deze bevolkingsprognose tussen 2006 en 2025 als volgt:

0 tot 40 jaar	-> + 4.000 inwoners
40 tot 60 jaar	-> + 0 inwoners
60 jaar en ouder	-> + 3.000 inwoners
Totale groei	-> + 7.500 inwoners

² Primos (CPB) en HollandRijnland (2006).

Ten opzichte van regionale en landelijke cijfers zijn éénpersoons huishoudens in Noordwijk aan Zee iets sterker vertegenwoordigd in de huishoudensamenstelling. Noordwijk Binnen heeft echter relatief veel meerpersoons huishoudens en minder tweepersoons huishoudens dan gemiddeld in de regio.

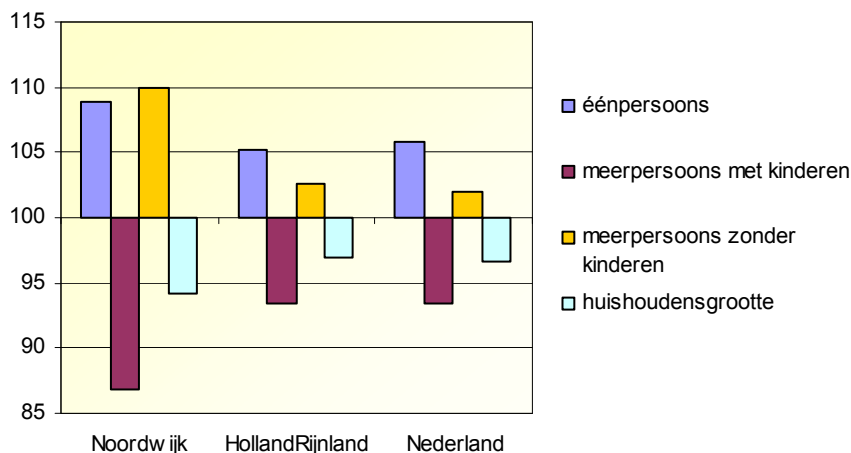
Grafiek 2.4 Huishoudensamenstelling in 2006

Bron: CBS, 2006

De huishoudensamenstelling is in Noordwijk de afgelopen tien jaar sterker gewijzigd dan gemiddeld in de regio en in Nederland. Het aantal meerpersoons huishoudens met kinderen is sterker gedaald dan gemiddeld en vooral het aantal tweepersoonshuishoudens (vooral de 'empty nesters') is sterk gegroeid.

Grafiek 2.5 Ontwikkeling huishoudensamenstelling 1995-2005 (index 1995=100)

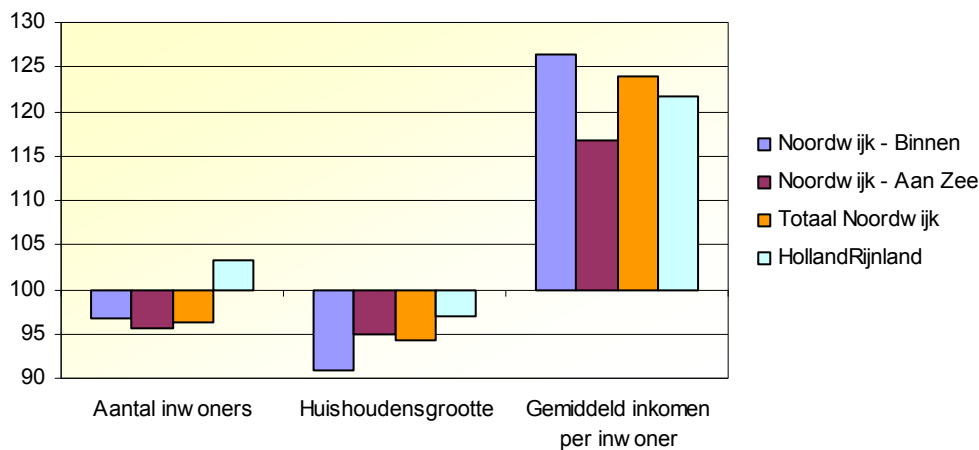
Bron: CBS, 2006

De ontwikkelingen die in grafiek 2.2 en 2.5 zijn weergegeven, suggereren dat er een sterk vertrekoverschot uit Noordwijk is van jongeren (huisverlaters) en een relatief sterk vestigingsoverschot van tweepersoons huishoudens (ouderen zonder thuiswonende kinderen). Deze ontwikkeling wordt in Noordwijk sterk beïnvloed door een bepaalde mate van scheefheid in de aard en omvang van de woningvoorraad (type woning en prijsniveau sluiten niet aan) c.q. een lage verhuiscapaciteit (weinig doorstroming en weinig nieuw aanbod).

Migratiecijfers tonen aan dat het saldo tussen vertrokken huishoudens en nieuw gevestigde huishoudens in Noordwijk pas de laatste twee jaar in balans is (migratiesaldo=0). Toch vertrekken er nog altijd relatief veel eenpersoonshuishoudens uit de gemeente. Ieder jaar 'verliest' Noordwijk per saldo 150 eenpersoonshuishoudens, vooral in de leeftijdscategorie 20 tot 30 jarigen.

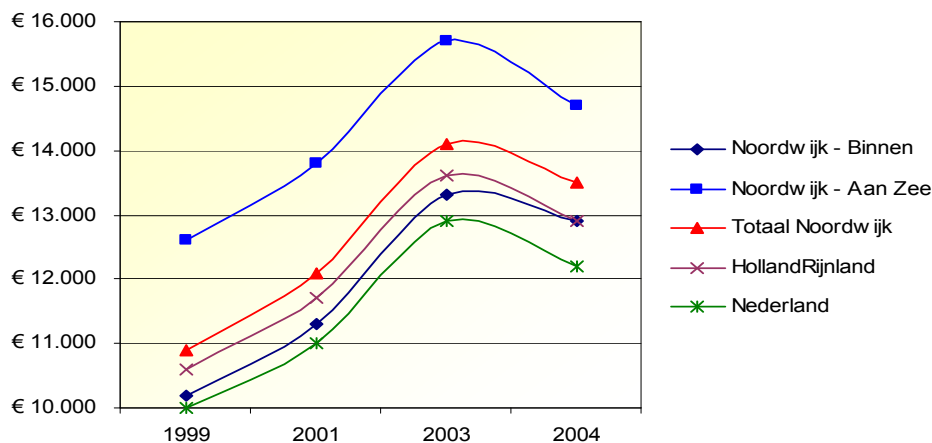
Het inwonertal is de laatste zeven jaar ten opzichte van de regionale trend van '0-groei' licht afgenomen, het sterkst in Noordwijk Binnen. Door demografische ontwikkelingen, in combinatie met een stabiele woningvoorraad, is de gemiddelde huishoudengrootte –vooral in Noordwijk aan Zee– sterker gedaald dan in de regio. Het gemiddelde inkomen per inwoner ontwikkelde zich in Noordwijk aan Zee sterker dan gemiddeld in de regio en in Noordwijk Binnen juist minder sterk.

Grafiek 2.6 Ontwikkeling bevolkingsprofiel 1998-2005 (index 1998=100)

Het inkomensniveau per inwoner in Noordwijk aan Zee lag in 2004 circa 10% boven het regionale gemiddelde en 20% boven het landelijke inkomensniveau. Vooral de hoogste categorie inkomens van huishoudens in de zuidelijke villabuurt dragen hier aan bij. Het inkomensniveau in Noordwijk Binnen is gelijk aan het regionale gemiddelde, al is het aandeel huishoudens in de laagste inkomenscategorie hier sterker vertegenwoordigd dan gemiddeld in de regio.

Grafiek 2.7 Ontwikkeling gemiddeld jaarinkomen per inwoner 1999-2004

Bron: CBS, 2006

2.2 Beroepsbevolking

De omvang van de beroepsbevolking (aandeel op de totale bevolking) in Noordwijk is vergelijkbaar met het regionale gemiddelde. Hetzelfde geldt voor het aandeel inkomensontvangers. Het aandeel niet actieven³ is in Noordwijk aan Zee iets groter dan gemiddeld in de regio. Dit heeft te maken met de bevolkingsopbouw van de badplaats: relatief weinig jongeren tot 25 jaar en relatief veel 'empty nest' huishoudens van 50 jaar en ouder.

Het aandeel uitkeringsontvangers⁴ op de actieve beroepsbevolking is in Noordwijk groter dan gemiddeld in de regio. Dit wordt mogelijk beïnvloed door het relatief grotere aandeel van de leeftijdsgroep 45 tot 65 jaar in de beroepsbevolking van Noordwijk (relatief meer uitval door arbeidsongeschiktheid) en door de seizoensgebondenheid van de toeristische werkgelegenheid (relatief meer seizoenuitkeringen).

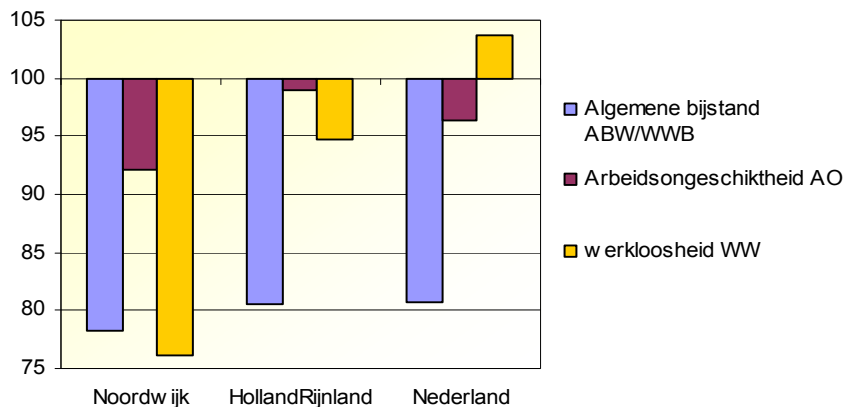
Tabel 2.2 Beroepsbevolking, inkomen en uitkeringen in 2005

	% actieve beroepsbevolking	% Inkomensontvangers	Uitkeringsontvangers AO/WW*
Noordwijk - Binnen	70%	67%	19%
Noordwijk - Aan Zee	68%	69%	14%
Totaal Noordwijk	70%	67%	17%
HollandRijnland	69%	67%	13%

*In % van de beroepsbevolking

De afgelopen zeven jaar houdt de afname van het aantal bijstandsuitkeringen in Noordwijk gelijke tred met de regionale en landelijke ontwikkelingen. Noordwijk scoort zelfs iets beter. Ook ten aanzien van het aantal uitkeringen voor arbeidsongeschiktheid ontwikkelde Noordwijk zich gunstig.

Grafiek 2.8 Ontwikkeling omvang uitkeringen 1998-2005 (index 1998=100)

Bron: CBS, 2006

³ Het niet actieve deel van de beroepsbevolking, zoals studerende en VUT-ers.

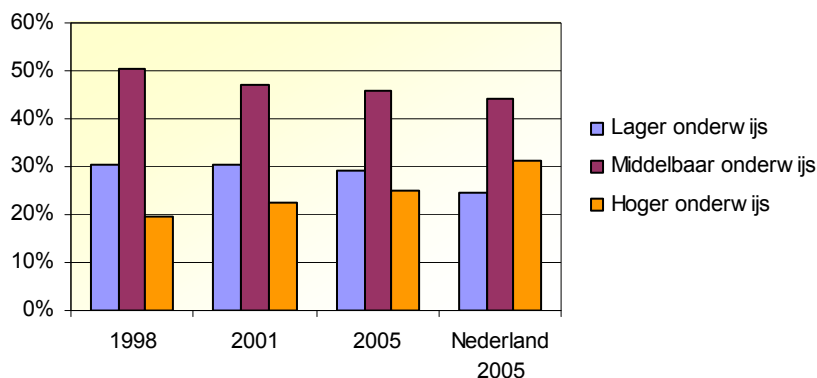
⁴ De omvang van het aantal uitkeringen wordt gemeten in aantal ontvangen uitkeringen per 1.000 huishoudens (bijstand, et cetera) c.q. per 1.000 personen op de beroepsbevolking (AO en WW).

De sterkere daling van het aantal WW uitkeringen in Noordwijk is niet eenduidig te verklaren en kent meerdere mogelijke oorzaken:

- groei van de lokale en regionale werkgelegenheid door toename bedrijvigheid in de regio, boven op de conjuncturele groei;
- afname van de actieve beroepsbevolking (relatief veel uitstroom in de leeftijdsgroep 55 en 65 jaar naar VUT en pensioen);
- veranderingen in werkgelegenheidsbeleid, bijvoorbeeld in de toeristische sector (kortere WW perioden buiten het seizoen).

Het gemiddelde opleidingsniveau van de Noordwijkse beroepsbevolking is de afgelopen jaren verbeterd. De categorie Lager onderwijs blijft stabiel, terwijl de categorie Hoger onderwijs in constant tempo groeit. Het opleidingsniveau ontwikkelt zich meer naar het landelijke gemiddelde in 2005 maar loopt nog achter. Dit kan mede het gevolg zijn van het relatief lage aandeel jongeren op de beroepsbevolking in de gemeente. Migratiecijfers tonen immers al aan dat Noordwijk ieder jaar per saldo 150 jongeren in de leeftijdsgroep 20 tot 30 jarigen (huisverlaters en eenpersoons huishoudens) verliest aan arbeidspotentieel. Verondersteld is dat relatief veel jongeren tijdens of na hun voortgezette en hogere opleiding uit Noordwijk vertrekken.

Grafiek 2.9 Opleidingsniveau beroepsbevolking Noordwijk 1998-2005, naar klasse

Bron: CBS, 2006

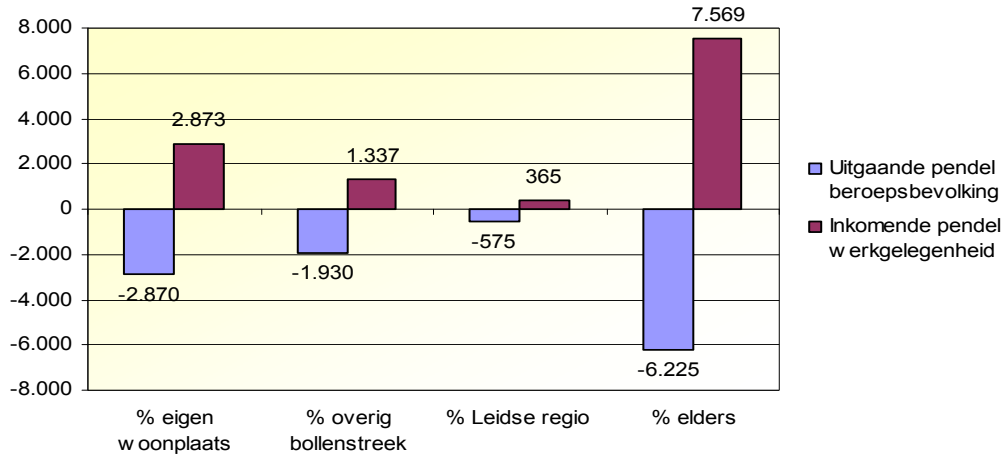
2.3 Woon-werk pendel

Het saldo van de uitgaande en inkomende woon-werk pendel is in Noordwijk positief (+500). Dat wil zeggen dat er dagelijks in totaal 500 meer werknemers van buiten de gemeente naar Noordwijk pendelen dan er Noordwijkers pendelen naar hun werk buiten de gemeente.

De circa 11.000 werkende Noordwijkers bemensen in 2003 slechts een kwart van de 12.000 banen in de eigen gemeente. Ter vergelijking: in de fusiegemeente Katwijk wordt ruim 70% van de 18.000 banen in die gemeente ingevuld door Katwijkers. In Lisse en in Noordwijkerhout werkt circa 60% van de eigen beroepsbevolking in de eigen gemeente.

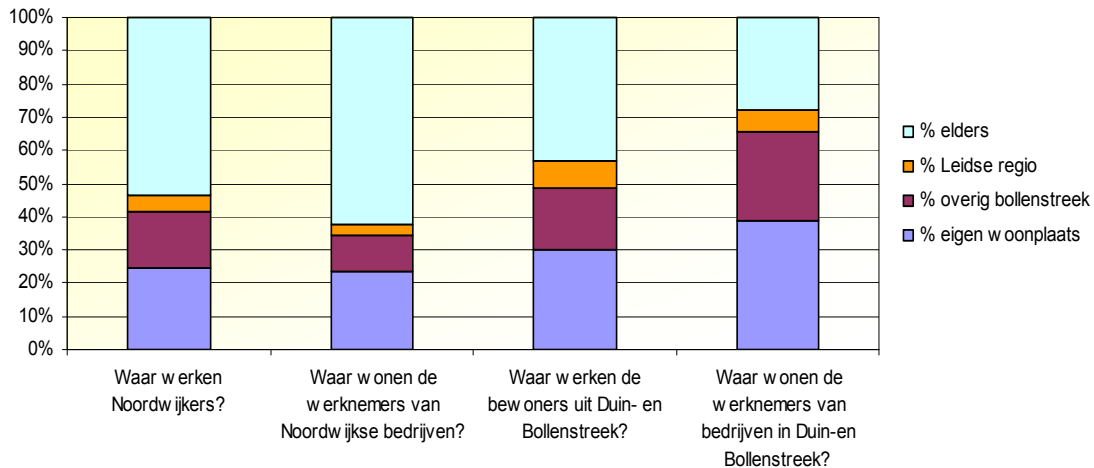
Het verschil tussen Noordwijk en de omliggende gemeenten qua woon-werk pendel suggereert dat Noordwijk vooral een forensengemeente is, terwijl de werkgelegenheid in Noordwijk in omvang juist groter is dan de actieve lokale beroepsbevolking. Gezien de hoge uitgaande pendel van de eigen beroepsbevolking is er dus een mismatch tussen het profiel van de lokale beroepsbevolking (opleidingsniveau, type werk) en de productiestructuur (type bedrijvigheid en type banen).

Grafiek 2.10 Woon-werk pendel Noordwijk 2003: herkomst en bestemming per regio

Gezien de mismatch in de Noordwijkse woningvoorraad (vertrekoverschot jongeren en eenpersoons huishoudens) is het overigens aannemelijk dat een groot deel van de werkgelegenheid in Noordwijk wel wordt ingevuld door autochtone Noordwijkers die echter niet meer woonachtig zijn in Noordwijk, maar wel net over de grens in de buurgemeenten. Wellicht dat het recente woningmarktonderzoek van de gemeente dit kan aantonen.

Grafiek 2.11 Bestemming woon-werk pendel eigen beroepsbevolking in 2003 Noordwijk en regiogemiddelde

Bron: KvK Rijnland, 2003

Ruim de helft van de werkende Noordwijkers werkt buiten de regio HollandRijnland. De regio's Haarlemmermeer en Groot Amsterdam zijn doorgaans belangrijke werkgebieden van inwoners uit HollandRijnland, ongeacht het inkomens- of opleidingsniveau.

Hetzelfde patroon is zichtbaar bij de dagelijkse toestroom van werknemers van bedrijven in Noordwijk. Ruim 60% van de banen in Noordwijk wordt ingevuld door werknemers die buiten de regio HollandRijnland wonen. Het overwegend bovenregionale c.q. (inter)nationale karakter van de activiteiten van de belangrijkste werkgevers in Noordwijk (ESTEC, Van Den Bergh Stichting, Zilveren Kruis en de toeristische sector) zijn hierop sterk van invloed.

2.4 SWOT/conclusies

Dit onderzoek levert de bouwstenen voor de sociaal-economische visie op de toekomstige ontwikkeling van Noordwijk aan Zee. Het geeft rekenschap van aandachtspunten die een cruciale rol kunnen spelen in een evenwichtige economische ontwikkeling. Op basis van de onderzoeksbevindingen in hoofdstuk 2 zijn de conclusies ten aanzien van de (beroeps)-bevolking als volgt in termen van sterkten en zwakten, evenals kansen en bedreigingen te formuleren:

Sterkten	Zwakten
<ul style="list-style-type: none"> • Omvang van uitkeringen is laatste jaren sterk gedaald en inkomen Noordwijk Binnen is gestegen naar regionaal gemiddelde • Inkomenspositie van bevolking Noordwijk aan Zee is sterk: relatief weinig uitkeringen en relatief hoog inkomen • Lokale bevolking en gemeente zijn in hun inkomenspositie minder afhankelijk van lokale economische activiteiten dan inwoners in buurgemeenten (hogere arbeidsmobiliteit) 	<ul style="list-style-type: none"> • Sterke verschillen in bevolkingsamenstelling tussen Noordwijk aan Zee en Noordwijk Binnen • Bevolkingsamenstelling- en ontwikkeling in combinatie met ongunstige migratie (brain drain van jongeren en hoger opgeleiden) heeft de lokale beroepsbevolking en het voorzieningenniveau verzwakt. • Lokale economie profiteert relatief weinig van hogere inkomensgroepen (gepensioneerde residenten)
Kansen	Bedreigingen
<ul style="list-style-type: none"> • Vanwege de voorsprong op vergrijzing en ontgroeningstrends zorgt een geboorte- en vestigingsoverschot van jongeren over 20 jaar weer voor een verjonging van de beroepsbevolking: sneller dan elders in de regio • Additionele woningbouw voor jongeren en één- en tweepersoons huishoudens zorgt voor een betere balans in de woningvoorraad en de bevolkingsamenstelling: het binnenhouden en aantrekken van jongeren heeft een positief effect op vergrijzingstrends en zorgt voor betere doorstroming op de lokale woningmarkt 	<ul style="list-style-type: none"> • Bevolkingsafname door vergrijzing en verstoppte woningmarkt leidt tot verzwakking van lokale voorzieningenniveaus en lokale bestedingen • Publieksvoorzieningen in Noordwijk aan Zee worden hierdoor sterker afhankelijk van functies van toeristische verblijfsmarkt

3. Werkgelegenheid en productiestructuur

3.1 Werkgelegenheid

De economische activiteiten in Noordwijk bieden werk aan circa 12.000 mensen (parttime en fulltime banen). Noordwijk is bij uitstek een *faciliterende en verzorgende diensteneconomie*. De bedrijfsactiviteiten in de sectoren commerciële dienstverlening, horeca en gezondheidszorg zijn verantwoordelijk voor de helft van de banenproductie in Noordwijk. De economische structuur van Noordwijk is sterk ruimtelijk geclusterd. Horeca en detailhandel domineren de economie in Noordwijk aan Zee. Gezondheidszorg, publieke diensten en commerciële dienstverlening domineren de economie in Noordwijk Binnen.

Tabel 3.1 Totale werkgelegenheid (aantal werkzame personen) in Noordwijk in 2006 naar economische activiteit

	<i>Noordwijk totaal</i>	<i>% in Noordwijk aan Zee</i>	<i>% in Noordwijk Binnen</i>
1. Gezondheidszorg ⁵	2.256	5%	95%
2. Overheid en publieke sector ⁶	2.256	5%	95%
3. Commerciële dienstverlening ⁷	1.870	30%	70%
4. Horeca ⁸	1.797	95%	5%
5. Detailhandel	1.188	46%	54%
6. Groothandel en vervoer ⁹	1.017	14%	86%
7. Industrie en bouw	883	22%	78%
8. Overige sectoren	483	34%	66%
<i>Totaal</i>	<i>11.750</i>	<i>30%</i>	<i>70%</i>

Bron: CBS/KvK Rijnland, 2006, bewerking Marktplan

Behoudens enkele grote werkgevers in de horeca, het vervoer en de financiële dienstverlening, is het midden- en kleinbedrijf (MKB) in Noordwijk een belangrijke motor die de lokale economie draaiende houdt. Anno 2006 wordt bijna de helft van de lokale werkgelegenheid gerealiseerd door het lokale bedrijfsleven. Het MKB is in Noordwijk vooral actief in de detailhandel, de horeca, de bouwsector en de facilitaire dienstverlening.

Tabel 3.2 Omvang en ontwikkeling bedrijfsleven in Noordwijk 1997-2006

	1997	2000	2003	2006	<i>Index ontwikkeling (index 1997=100)</i>
Aantal bedrijven	1.327	1.404	1.505	1.606	121
Aantal werkzame personen	5.899	6.235	6.202	7.793	132

Bron: KvK Rijnland/CBS, 2006

De helft van de 1.600 in Noordwijk gevestigde bedrijven valt binnen de brede sector van Commerciële Dienstverlening. Ongeveer een kwart van de bedrijven valt binnen het cluster Industrie, Bouw en Groothandel. De overige 400 bedrijven zijn actief binnen het cluster Horeca, Detailhandel en Vervoer. Bij benadering zorgen de drie grootste bedrijven en instellingen in Noordwijk¹⁰ voor 40% van de totale werkgelegenheid in de gemeente.

⁵ Inclusief Van Den Berg Stichting en Zilveren Kruis

⁶ Bedrijfsactiviteiten van ESA op het ESTEC terrein vallen grotendeels onder de publieke sector. In totaal werken er naar schatting 2.000 personen op het ESTEC complex

⁷ Zakelijke en persoonlijke dienstverlening (inclusief banken, exclusief zakelijk beheer)

⁸ Logies- en horecabedrijven

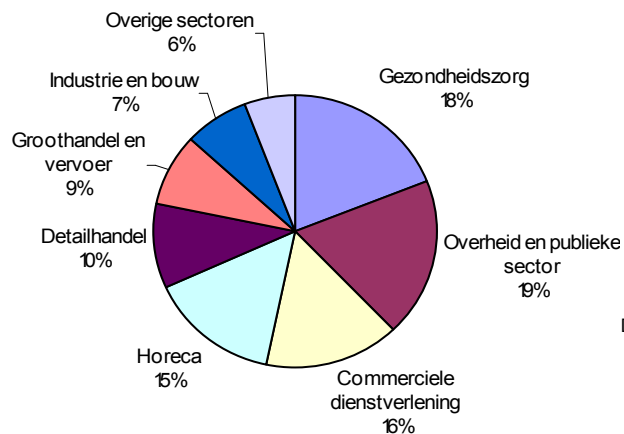
⁹ Inclusief Beuk, Brouwer's Tours en Taxi Brouwer

¹⁰ ESTEC (2.000wp), Van Den Bergh Stichting (1.500wp) en Zilveren Kruis (700wp)

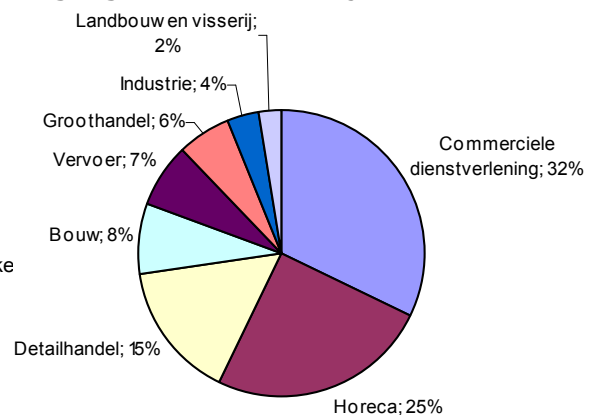
De groei van werkgelegenheid (aantal banen) in het bedrijfsleven is vooral gerealiseerd door de horeca (+700 banen), de detailhandel (+350 banen) en de vervoersector (+220 banen). Tweederde van de werkgelegenheid in Noordwijk is te vinden in dienstverlenende bedrijvigheid (inclusief detailhandel en zorg, exclusief ESTEC). Bijna driekwart van de werkgelegenheid in het bedrijfsleven valt onder deze noemer.

Grafiek 3.1 Aandeel economische sectoren in werkgelegenheid in Noordwijk (2006)

Totale werkgelegenheid lokale economie

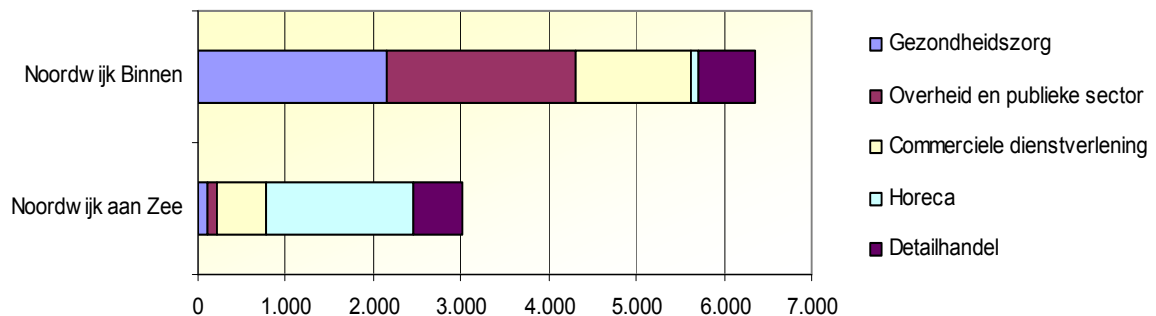
Werkgelegenheid lokaal bedrijfsleven

Bron: KvK Rijnland/CBS 2006, bewerking Marktplan

Bijna de helft van de totale werkgelegenheid in Noordwijk aan Zee wordt gegenereerd door het horecacluster (logies en horeca). De publieke sector en de zorgsector vertegenwoordigen circa 66% van het aantal banen in Noordwijk Binnen.

Grafiek 3.2 Top 5 van sectoren in lokale werkgelegenheid

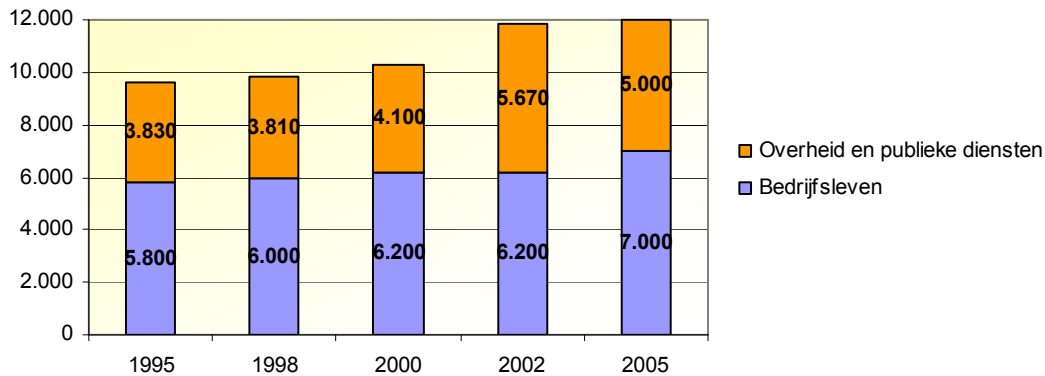

Bron: KvK Rijnland/CBS 2006, bewerking Marktplan

De groei van het aantal bedrijfsvestigingen (+21%) en het aantal banen van werknemers (+25%) in Noordwijk valt hoger uit dan de regionale groeiprestatie tussen 1997 en 2006; respectievelijk +18% bedrijfsvestigingen en +16% werkzame personen.

De niet-commerciële dienstverlening is in Noordwijk qua werkgelegenheid tot aan 2005 met een aandeel van 40% sterker vertegenwoordigd in de lokale economie dan gemiddeld in de regio (33%). Tussen 1995 en 2002 is de werkgelegenheid in beide sectoren in evenredig tempo gegroeid. In 2002 is er echter sprake van een trendbreuk in de ontwikkeling. Mogelijk heeft dit te maken met een verdere uitbreiding van de activiteiten van ESTEC.

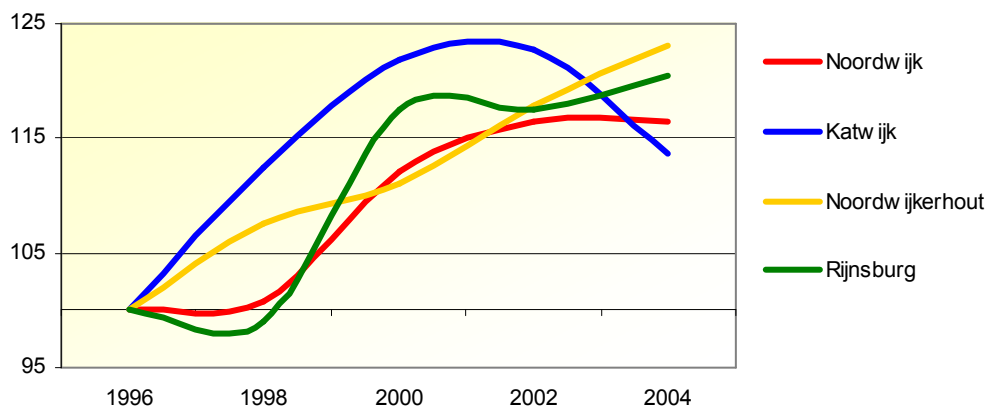
Grafiek 3.3 Ontwikkeling werkgelegenheid (aantal banen) in Noordwijk 1995-2005 naar sector

Bron: CBS/KvK Rijnland 2006, bewerking Marktplan

Ten opzichte van referentiegemeenten en de regio als geheel ontwikkelde de werkgelegenheid in Noordwijk zich vooral sterk tussen 1998 en 2002. Deze versnelling werd waarschijnlijk veroorzaakt door de uitgifte van 's-Gravendijck en uitbreiding van activiteiten op het ESTEC complex. De trendmatige groei over de gehele periode is vergelijkbaar met die van Noordwijkerhout en Rijnsburg. Vanaf 2002 vlakt de groei echter af. Door de sterke ontwikkeling van werkgelegenheid in het horecacluster tussen 2004 en 2006, buigt de curve van Noordwijk echter weer om naar groei. Grafiek 3.4 laat dit niet zien vanwege het ontbreken van gedetailleerde referentiecijfers na 2004.

Grafiek 3.4 Ontwikkeling banen van werknemers 1996-2004 (Index 1996=100)

Bron: KvK Rijnland/CBS, 2006

3.2 Productiestructuur

Afgezien van het duin- en bosareaal, is de agrarische sector de belangrijkste grondgebruiker in Noordwijk. Met ruim 520 hectare cultuurgrond beslaat het agrarische grondgebruik circa 20% van het totale landoppervlak van de gemeente Noordwijk. Ruim 80% van de cultuurgrond wordt gebruikt voor de bollen- en bloementeelt, grofweg verdeeld over 35 hectare glastuinbouw en 385 hectare open grondteelt.

Ondanks de omvang van het teeltareaal is het aandeel van de werkgelegenheid in de (bol-)teeltsector in bloemenbadplaats Noordwijk zeer bescheiden. De sector biedt werk aan circa 60 ondernemers en ongeveer 130 werknemers en vertegenwoordigt hiermee nog geen 2% van de totale werkgelegenheid in Noordwijk. Daarnaast is de omvang van bedrijfsactiviteiten op 'traditionele' gemengde bedrijventerreinen in Noordwijk beperkt. Slechts 3% van de Noordwijkse bedrijven -en 11% van de lokale werkgelegenheid- is op een lokaal bedrijventerrein gehuisvest. Dit staat in schril contrast met de omvang en economische betekenis van activiteiten op bedrijventerreinen in de omliggende gemeenten.

Tabel 3.3 Aandeel werkgelegenheid op bedrijventerreinen in 2005

<i>Plaats</i>	<i>Aantal werkzame personen op bedrijventerreinen</i>	<i>% aandeel in lokale werkgelegenheid</i>	<i>Belangrijkste sectoren op bedrijventerreinen (% banen)</i>
Noordwijk	655	11%	Vervoer en diensten (64%)
Noordwijkerhout	1.450	26%	Handel en industrie (62%)
Katwijk	8.900	71%	Handel en industrie (64%)
Rijnsburg	4.000	80%	Handel en facilitaire dienst. (60%)

Bron: KvK Rijnland/Provincie Zuid-Holland 2006, bewerking Marktplan

Noordwijk kent geen lange historie van bedrijventerreinontwikkeling. Het huidige areaal aan gemengde (lokale) en thematische (bovenregionale) bedrijventerreinen is betrekkelijk 'jong' en meet slechts 4% van het huidige areaal in de regio. De afgelopen jaren is bedrijventerrein 's-Gravendijck succesvol uitgegeven ten behoeve van lokale en regionale bedrijvigheid.

Tabel 3.4 Areaal bedrijventerreinen in Noordwijk per 1-1-2006 (in hectaren)

	<i>Netto ha.</i>	<i>Totaal uitgeefbaar</i>	<i>Waarvan terstond</i>	<i>w.v. optie</i>
's-Gravendijck	13	0	0	0
Klei-Oost (Noordwijk)	9,1	5,2	5,2	3
Space Business Park	8	8	8	0
Totaal Noordwijk	30,1	13,2	13,2	3
Totaal HollandRijnland	751,8	117,6	26,7	8,2

Bron: HollandRijnland, 2006

Door de uitgifte van 's-Gravendijck heeft Noordwijk de afgelopen jaren een inhaalslag gemaakt ten aanzien van de regionale bedrijventerreinontwikkeling. De uitgifte van 15 hectare heeft naar schatting 300 extra banen opgeleverd in de lokale economie, bovenop de autonome groei.

De verschillen in economische prestaties tussen Noordwijkerhout, Noordwijk, Katwijk en Rijnsburg over de afgelopen tien jaar zijn beïnvloed door de wisselwerking tussen conjunctuur en productiestructuur (type bedrijvigheid en werkgelegenheid en ruimte voor bedrijventerreinen).

1. Uitgezonderd Noordwijkerhout hebben de drie gemeenten met elkaar gemeen dat de productiestructuur wordt gedomineerd door een beperkt aantal sectoren en bedrijventerreinen:

<i>Plaats</i>	<i>% lokale werkgelegenheid in dominante sector(en)</i>	<i>% eigen beroepsbevolking in lokale werkgelegenheid</i>
Noordwijkerhout	20% -> Bollenteelt en -handel/logistiek	33%
Noordwijk	30% -> Toerisme (+gerelateerd)	25%
Katwijk	50% -> Industrie en handel/logistiek	55%
Rijnsburg	65% -> Bloementeelt en -handel/logistiek	33%

2. De lokale economieën van Katwijk en Rijnsburg zijn in hun prestaties per definitie sterker afhankelijk van 'ruimte voor bedrijvigheid' dan Noordwijk. Als gevolg van een actief uitgiftebeleid (bedrijventerreinen) heeft Rijnsburg zich gunstig ontwikkeld, terwijl de 'oude' gemeente Katwijk sterk had te kampen met ruimtegebrek voor nieuwe bedrijven. Veel Katwijkse bedrijvigheid is de laatste jaren dan ook terechtgekomen op het Rijnsburgse gebiedsdeel van de gemeente (vooral Klei-Oost).
3. Daarnaast wordt de bedrijvigheid in Rijnsburg en Katwijk gedomineerd door 'laaggeschoolde' arbeid in conjunctuurgevoelige traditionele sectoren Handel en Industrie. De productiestructuur is dus sterk eenzijdig. Anders dan 'bij de burens' manifesteert de Noordwijkse economie zich vooral als diensteneconomie. Het aanbod in banen in Noordwijk is qua scholinggraad meer divers van aard, maar blijft wel gedomineerd door specifieke beroepsgroepen: administratie en verkoop, zorg en welzijn, hospitality (inclusief vervoersector) en technologie.

Het Noordwijkse deel van het regionale bedrijventerrein Klei-Oost biedt de komende jaren nog beperkte uitbreidingsruimte voor het Noordwijkse bedrijfsleven en lokale werkgelegenheid. Van de geplande uitgifte van 8 hectare. Space Business Park¹¹ ten behoeve van hoogwaardige technologische bedrijvigheid mag verwacht worden dat de uitstraling op de directe werkgelegenheid in de gemeente beperkt zal zijn.

Tabel 3.5 Ontwikkeling uitgifte bedrijventerreinen 1996-2005 (in hectaren)

<i>Gemeente/regio</i>	<i>Uitgegeven hectare.</i>		<i>Gemiddeld per gemeente per jaar</i>
	<i>1996-2000</i>	<i>2001-2005</i>	<i>1996-2005</i>
Noordwijk	7,5	7,3	1,5
Duin- en Bollenstreek	54,4	29,3	1,4
Leidse regio	11,6	23,2	0,6
Totaal HollandRijnland	66,0	53	1

Bron: HollandRijnland, 2006

¹¹ Het ESTEC complex behoort overigens niet tot het areaal van bedrijventerreinen in Noordwijk, maar wordt beschouwd als een grote solitaire bedrijfsvestiging.

3.3 SWOT en conclusies

Ten aanzien van de profilering en prestaties van de productiestructuur zijn voor Noordwijk de volgende conclusies te trekken:

<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Productiestructuur is relatief breed van aard (geen dominantie van sterk conjunctuurgevoelige sectoren) • 75% van de werkgelegenheid is niet-toerisme gerelateerd • Werkgelegenheid in toeristische sector is sterk en groeit sterk 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Werkgelegenheid is relatief sterk afhankelijk van enkele grote bedrijven en instellingen • Aard van werkgelegenheid sluit matig aan bij opleidingsniveau en beroepsgroepen van lokale beroepsbevolking -> forse dagelijkse pendelstromen • Met 50% van de werkgelegenheid is de sector toerisme dominant in Noordwijk aan Zee • Weinig ruimte voor ontwikkeling lokale MKB bedrijvigheid op bedrijventerreinen
<p>Kansen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verder uitbouwen van intergemeentelijke samenwerking op het vlak van woningmarkt-beleid en bedrijventerreinen voor expansie van lokale bedrijvigheid en voorzieningen-draagvlak 	<p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitholling van ontwikkelingsmogelijkheden lokaal MKB door gebrek aan ruimte voor (nieuwe) bedrijvigheid • Verslechtering van de concurrentiepositie (arbeidsmarkt en bedrijvigheid) door sterke toename congestie op regionaal wegennet (N206/N207)

Conclusie: Noordwijk heeft geen eenzijdige productiestructuur. Het aandeel van de toeristische sector op de lokale economie is in termen van werkgelegenheid groot, maar niet dominant. De lokale economie wordt echter wel gedomineerd door een beperkt aantal beroepsgroepen voor laag- en middelbaar geschoolden.

4. Sectorprofielen

4.1 Detailhandel

De detailhandelstructuur in Noordwijk is qua koopcentrum compact en kleinschalig van omvang. De belangrijkste winkelgebieden zijn geconcentreerd rond de Kerkstraat in Noordwijk Binnen en de Hoofdstraat in Noordwijk aan Zee. Het winkelgebied Hoofdstraat is qua aanbod en omvang het primaire aankoopgebied voor luxe goederen.

Tabel 4.1 Detailhandelstructuur in Noordwijk, aantal vestigingen (vkp.) en winkelvloeroppervlak (m² wvo), naar deelgebied en naar sector (2006)

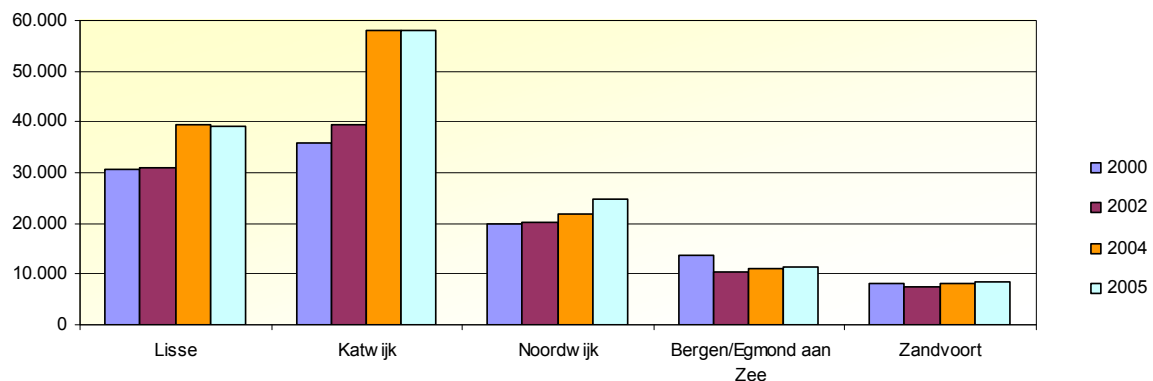
	dagelijkse aankopen		luxe aankopen		Totaal	
	vkp	m ² wvo	vkp	m ² wvo	vkp	m ² wvo
Totaal	49	6.400	165	25.000	214	31.400
% Noordwijk aan Zee	22%	17%	47%	44%	42%	39%
% Noordwijk Binnen	22%	32%	12%	13%	14%	17%
% Overig	55%	51%	41%	43%	44%	45%

Locatus 2003/2006, bewerking Marktplan

Het aanbod wordt –zoals in de gemiddelde badplaats– gekenmerkt door een hoge mate (70%) van zelfstandige winkelformules en regionale filiaalbedrijven in kleine winkelpanden, vooral in het modische segment (dames-, sport- en badmode) en het segment van (woon)accessoires en multimedia. De 26 filiaalbedrijven in de Hoofdstraat vertegenwoordigen met 80% wel het overgrote deel van de circa 12.000 m² wvo.

In omvang (winkelvloeroppervlak) is het segment dagelijkse aankopen de afgelopen tien jaar nauwelijks gewijzigd. De laatste tien jaar heeft het winkelgebied rond de Hoofdstraat in Noordwijk aan Zee zich wel ontwikkeld, maar zonder substantiële uitbreiding van 'winkels en meters'. Met een stabiel inwonertal is het consumentendraagvlak in die periode ook niet gewijzigd. De bouw van de wijk Boechorst maakt enige uitbreiding van winkelmeters in het dagelijkse segment in Noordwijk Binnen mogelijk.

Grafiek 4.1 Aanbodontwikkeling winkelvloeroppervlak luxe segment, 2000-2005

Bron: Locatus, 2006

Ten opzichte van Bergen/Egmond aan Zee en Zandvoort scoort Noordwijk qua aanbod goed. Het winkelvloeroppervlak in het segment van de luxe aankopen nam de afgelopen jaar in Noordwijk toe met 7.500 m² wvo (=40% groei).

Niet duidelijk is waaraan deze meters zijn gerealiseerd, met welke omvang en met welke type winkels¹².

Tabel 4.2 Bestedingen in koopcentrum Hoofdstraat in Noordwijk aan Zee in 2003

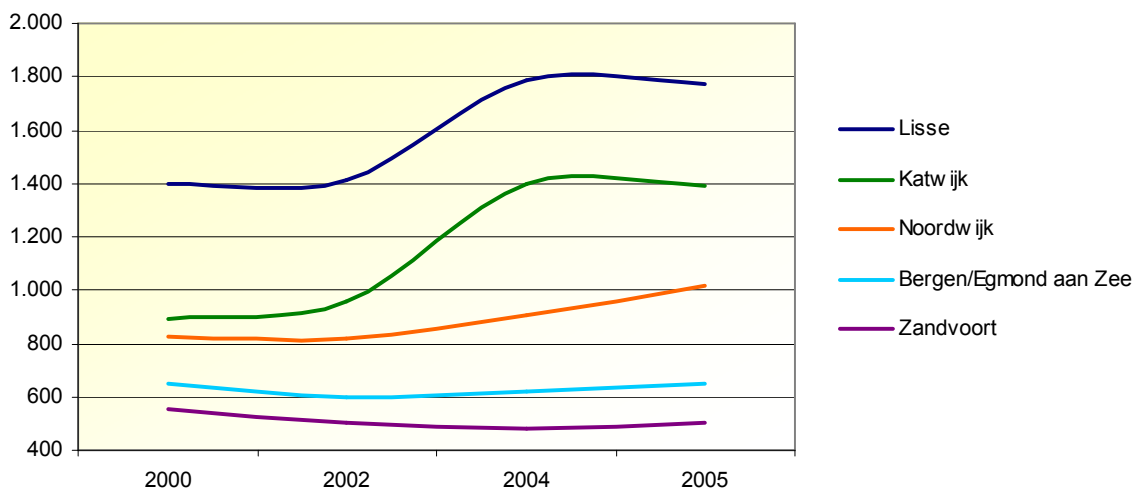
	<i>Dagelijkse aankopen</i>	<i>Luxe aankopen</i>	<i>Totaal</i>
Aandeel inwoners Noordwijk	71%	30%	49%
Aandeel toevloeiing uit regio	7%	10%	9%
Aandeel toevloeiing door dag- en verblijfstoerisme ¹³	22%	60%	42%
Totaal	100%	100%	100%

Bron: Locatus 2006/Marktplan 2003

Qua aard en omvang is het winkelgebied Hoofdstraat vooral toegespitst op het bedienen van de (zomerse) toeristische bezoek- en verblijfsmarkt en in mindere mate op de lokale markt. Het gevolg hiervan is dat 'de Noordwijker' de Hoofdstraat voor winkelbezoeken – anders dan de dagelijkse boodschappen- doorgaans niet bezoekt. Minder dan 10% van de lokale bevolking is voor haar luxe aankopen op de Hoofdstraat geïntereerd en doet de luxe aankopen vooral in Leiden, Lisse en in Haarlem. Circa 60% van de jaarlijkse toonbankomzet aan luxe aankopen in het Hoofdstraatgebied wordt door dag- en verblijfstoeristen gegenereerd.

Het verzorgingsniveau¹⁴ van het detailhandelsaanbod Noordwijk is naar omvang van de plaats gemiddeld. Vanwege de toeristische functie van Noordwijk aan Zee is het verzorgingsniveau van het aanbod in de Hoofdstraat bovengemiddeld, maar niet substantieel.

Grafiek 4.2 Verzorgingsniveau detailhandelsaanbod luxe aankopen (ontwikkeling 2000-2006)

Bron: KvK Rijnland/CBS, 2006

¹² De forse groei de afgelopen jaren van het aanbod in Lisse en Katwijk is bijvoorbeeld het gevolg van mutaties in Grootchalige Detailhandelsvestigingen (GDV), zoals tuincentra, bouwmarkten en meubelzaken.

¹³ Inclusief de regionale omzettoevloeiing op de koopzondagen

¹⁴ Uitgedrukt in m² vwo per 10.000 inwoners

In het regionale spectrum van detailhandelsvoorzieningen heeft Noordwijk aan Zee te maken met de volgende competitieve krachten:

- een opgedeelde lokale markt en voorzieningencluster in –Zee en –Binnen;
- de nabijheid van regioverzorgende aankoopplaatsen met een omvangrijk en gevarieerd voorzieningenniveau (Leiden, Katwijk en Lisse);
- de handicap van een 'halve markt'. Vanwege de decentrale ligging aan de kust kan Noordwijk niet profiteren van een volledige markt 'rondom' de gemeente;
- de seizoensgebondenheid en afhankelijkheid van toeristisch verkeer.

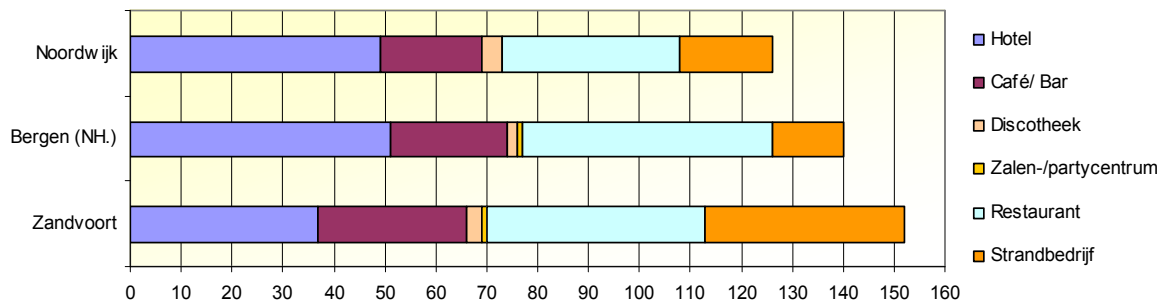
Ten opzichte van de badplaatsen Bergen en Egmond en Zandvoort scoort Noordwijk qua verzorgingsniveau en qua ontwikkeling relatief goed. De recente ontwikkeling van grootschalige detailhandelsvestigingen op 't Heen in Katwijk buiten beschouwing gelaten, scoort Noordwijk qua verzorgingsniveau niet slechter dan Katwijk.

4.2 Horecasector

De badplaatsen Bergen en Egmond hebben iets meer bedrijven in de hotel- en drankenbranche (cafés en discotheeken) dan Noordwijk en Zandvoort en daarnaast relatief veel aanbod in de restaurantsector. De volgende factoren spelen hierbij een rol:

- de gemeente Bergen bestaat uit vijf woonkernen en drie badplaatsen (Bergen aan Zee, Egmond aan Zee en Schoorl), allen met een eigen verzorgende toeristische functie;
- het horeca-aanbod in Bergen telt minder hotel-restaurants en dus meer zelfstandige restaurants dan Noordwijk;
- Bergen is qua horecafunctie en restaurants meer regionaal verzorgend en meer gericht op 'gastronomisch' uitgaan dan het toeristische aanbod in Noordwijk.

Grafiek 4.3 Aantal horecabedrijven in 2006, naar bedrijfstype

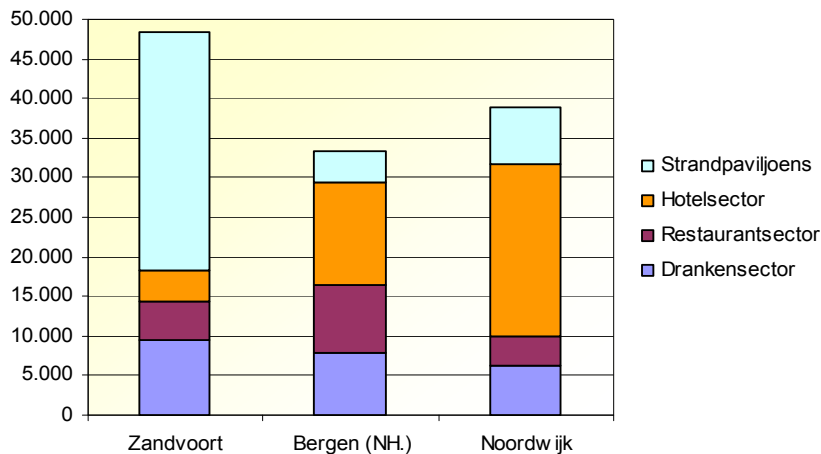
Bron: BHenC, 2006

De verschillen in aard en omvang van de horecasector zijn nog duidelijker zichtbaar in de 'vierkante meters'. Op basis hiervan is de toeristische (horeca)functie van de drie badplaatsen als volgt te kenmerken:

	<i>Horecafunctie</i>	<i>Kenmerken</i>
Noordwijk:	Zakelijke markt (met een meeting en banqueting capaciteit van circa 20.000 m ²) domineert het aanbod. Uitgaanshoreca is relatief kleinschalig van aard	Hotels zijn goed voor 55% van het aanbod
Zandvoort:	Aanbod is sterk georiënteerd op toeristische dagbezoeken in het strandseizoen en op uitgaan (met name Holland Casino)	Met 75% van het verkoopoppervlak domineert de strandbedrijf sector het horeca-aanbod
Bergen:	Aanbod is gevarieerd en vooral gericht op uitgaan en zakelijke meetings (restaurants en hotels)	Hotel- en restauranthoreca vertegenwoordigen 60% van het horeca-aanbod

Het vloeroppervlak van de drankensector in Bergen en Zandvoort is groter dan in Noordwijk omdat het aanbod in uitgaansgelegenheden in die twee gemeenten groter is¹⁵. De horecameters worden in Zandvoort daarnaast zeer sterk gedomineerd door het seizoensmatige aanbod van strandpaviljoens.

Grafiek 4.4 Verkoopvloeroppervlakte (in m²) horecabedrijven¹⁶ in 2006

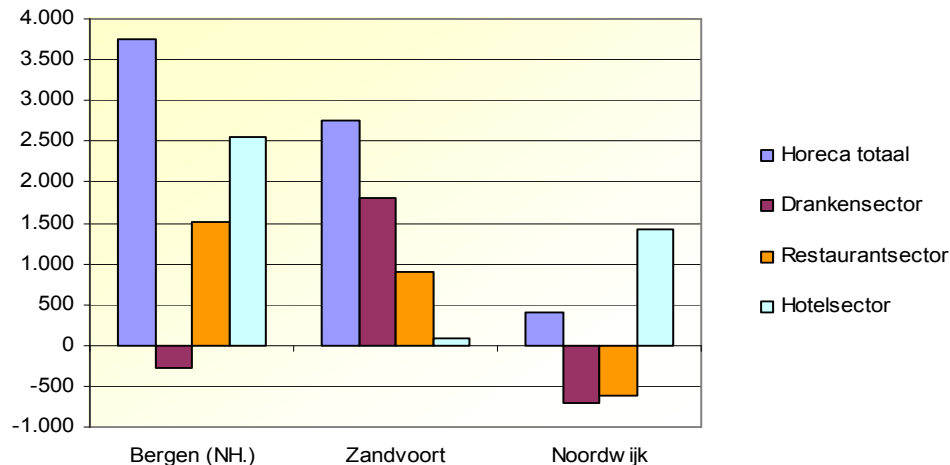

Bron: BHenC, 2006

De laatste tien jaar groeide het verkoopoppervlak in de horecasector zowel in Bergen als in Zandvoort met 15%, terwijl het aanbod in Noordwijk nagenoeg gelijk bleef.

- De restaurant- en hotelsector ontwikkelden zich sterk in Bergen;
- Zandvoort zag vooral het cluster uitgaan (drankensector en restaurants) zich versterken;
- In Noordwijk daalde het verkoopoppervlak van zelfstandige café- en restaurantbedrijven juist, terwijl het verkoopoppervlak in de hotelsector toenam.

Grafiek 4.5 Ontwikkeling Verkoopvloeroppervlakte (in m²) horeca 1997-2006, naar type

Bron: BHenC, 2006

¹⁵ De 'horecameters' van het Holland Casino vertekenen het beeld van de omvang van het horeca (dranken)aanbod in Zandvoort enigszins.

¹⁶ Verkoopoppervlak strandbedrijven is seizoensafhankelijk en is gebaseerd op de gemiddelde kavelgrootte.

4.3 Strandpaviljoens

De 16 zelfstandige en hotelgelieerde strandpaviljoens in Noordwijk breiden het verkoopoppervlak in de horeca in het strandseizoen¹⁷ uit met circa 6.000 tot 8.000 m² (binnenruimten en terrasoppervlak paviljoens). De feitelijke verkoopoppervlakte kan variëren met de omvang van de strandstoelverhuur. De totale piekcapaciteit aan binnen- en buitenruimte en aan strandstoelen aan de twee Boulevards bedraagt circa 7.500 zitplaatsen.

<i>Strandpaviljoens</i>	<i>Scheveningen/ Kijkduin</i>	<i>Zandvoort</i>	<i>Noordwijk</i>	<i>Bergen</i>
Aantal	60	39	16	14
Kavelgrootte	1.000 m ²	1.000 m ²	600 m ²	400 m ²
Grootte paviljoen	400 m ²	350 m ²	200 m ²	150 m ²
Bruto oppervlak	60.000 m ²	39.000 m ²	9.600 m ²	5.600 m ²
Verkoopoppervlak¹⁸	45.000 m²	29.250 m²	7.200 m²	4.200 m²

De omvang van de strandpaviljoensector in Noordwijk steekt schril af ten opzichte van de 'hoogvolume' dagbezoek badplaatsen als Scheveningen en Zandvoort.

De strandpaviljoen-economie in Noordwijk aan Zee is uiteraard sterk seizoensgebonden en weergevoelig, maar levert een belangrijke bijdrage in de strandeconomie. De sector is goed voor ongeveer een kwart van alle jaarlijkse directe horecabestedingen¹⁹ uit recreatief en toerist/zakelijke bezoek in de badplaats en biedt in het zomerseizoen werk aan circa 100 zelfstandige ondernemers en seizoenskrachten.

Onder invloed van veranderingen in de verblijfsmarkt in Noordwijk (minder 'massa' uit vaste buitenlandse markt, grotere zakelijke markt, groei van kwaliteitstoerisme, verbreding van doelgroepen en *life styles*, et cetera) trachten steeds meer strandbedrijven om zich in de markt te onderscheiden 'van de burens'. De volgende trends zijn op de sector in Noordwijk van invloed op het aanbod aan strandpaviljoens:

- het aandeel en de omvang van vaste seizoensklantzorg (traditionele badgasten en verblijfstoeristen) neemt af;
- hoewel de gemiddelde groepsgrootte afneemt, blijft de gezins- en *empty nester* markt een belangrijke pijler onder het strandbezoek;
- het belang van food in de omzet neemt toe -> verschuiving van cafetaria naar restaurant;
- het belang van onderscheidend vermogen in het aanbod wordt groter -> thematisering van eigen horecaconcept (van Tropical tot Lounge, van sport- tot trouwlocatie). Met de recente aanwijzing van zes paviljoens tot trouwlocatie spelen ondernemers en gemeente hier op in;
- het belang van feesten, zakelijke incentives en (trouw)partijen in de seizoensomzet wordt groter. De behoefte voor meer ruimte en meer compartimenten in een paviljoen om grote groepen te kunnen ontvangen neemt hierdoor toe.

De mate waarin strandpaviljoens zich in Noordwijk de komende jaren kunnen blijven ontwikkelen hangt –los van eigen ondernemerschap– af van de manier waarop de geplande kustversterking in het kader van 'Zwakke Schakel' de strandbedrijven na 2007 voldoende ruimte en veiligheid biedt om te kunnen blijven functioneren en te ontwikkelen.

¹⁷ Tussen april en september

¹⁸ Circa 75% van het bruto oppervlak aan paviljoen- en terrasruimte

¹⁹ Toeristische en zakelijke bestedingen (dagbezoek, feesten, incentives) in de lokale horeca, exclusief de hotelsector.

4.4 Hotelsector

Qua aantallen bedrijven is het hotelaanbod in Noordwijk vergelijkbaar met dat van Bergen en van Scheveningen. Met bijna 22.00 m² verkoopoppervlak en 3.700 hotelkamers is Noordwijk echter verreweg de belangrijkste hotelbadplaats van de vier badplaatsen²⁰.

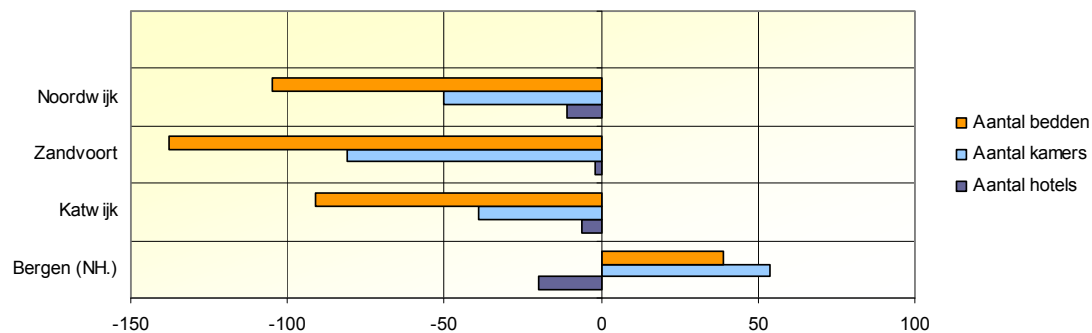
Tabel 4.3 Profiel hotelsector in 2006

	Noordwijk	Bergen	Scheveningen	Zandvoort
Aantal hotelbedrijven	49	51	44	37
Verkoopoppervlak hotelhoreca (m ²)	21.818 m ²	12.873 m ²	15.174 m ²	3.903 m ²
Aantal kamers	1.862	1.506	1.344	786
Aantal bedden	3.759	3.108	2.675	1.598
Gemiddelde verkoopoppervlakte horeca per hotel (m ²)	445 m ²	252 m ²	357 m ²	105 m ²
Gemiddeld aantal kamers per hotel	39	29	31	20

Bron: BHenC 2006, bewerking Marktplan

Tegelijkertijd wordt de koppositie van Noordwijk in de hotelsector de laatste tien jaar meer bedreigd door de concurrenten. Per saldo nam het aantal bedden in de hotelsector (inclusief zelfstandige pensions en B&B verhuurders) ten opzichte van de naaste concurrenten²¹ in tien jaar tijd af met (-)105 bedden. De teruggang van het aanbod in de Noordwijkse hotelsector is overigens redelijk vergelijkbaar met de teruggang van aanbod in Katwijk en Zandvoort. Bergen versterkte haar kameraanbod juist met 54 kamers, maar slechts met 40 bedden²².

Grafiek 3.6 Ontwikkeling aanbod hotelsector 1997-2006 (absolute aantallen)

Bron: BHenC

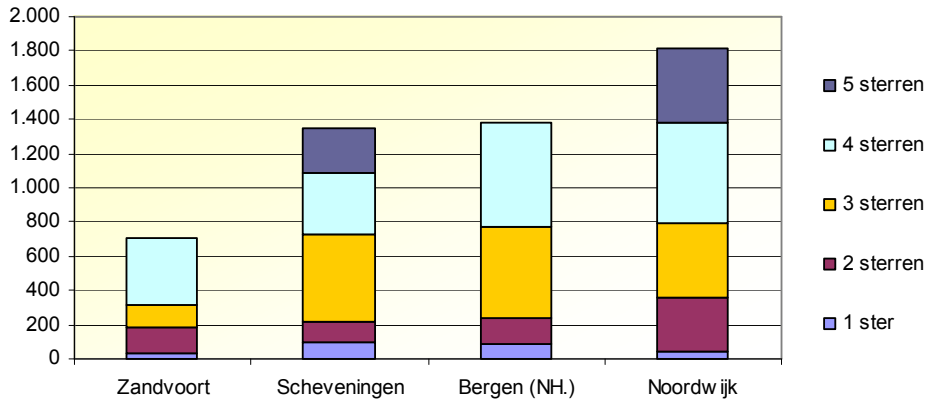
De kamercapaciteit van het aanbod naar klasse (2- tot 5 sterren) is in Noordwijk aan Zee redelijk evenredig verdeeld over de vier klassen. Het 5-sterren segment is met ruim 400 kamers goed vertegenwoordigd. Het 'toeristische' aanbod in het 3-sterren segment blijft echter achter bij het hotelaanbod in Scheveningen en in Bergen. Daarnaast is het aandeel van eenvoudige verblijfsaccommodaties in het 2-sterren segment in de kamercapaciteit nog redelijk hoog.

²⁰ Niet per definitie de grootste overnachtingsplaats. Het kan zijn dat de concurrenten veel meer 'vaste zomerbewoners' huisvesten en of verblijfsrecreatievoorzieningen hebben.

²¹ Ontwikkeling in Scheveningen is niet bekend.

²² Veroorzaakt door onttrekking van overwegend meerpersoons kamers en toevoeging van één en tweepersoonskamers.

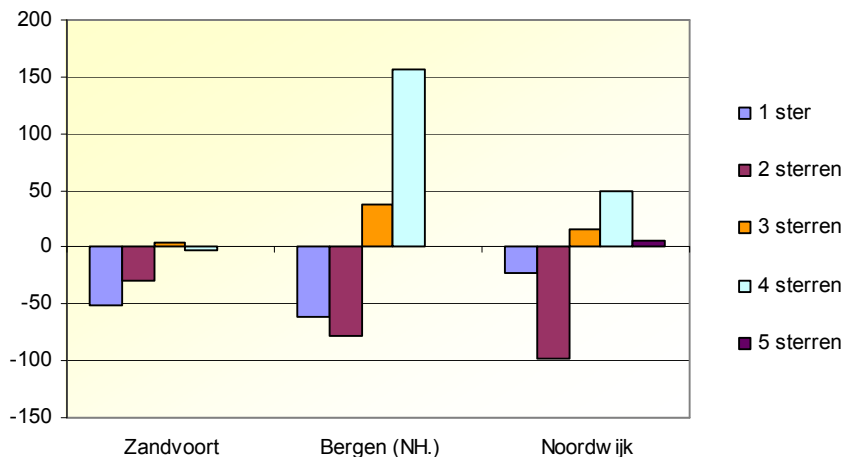
Grafiek 4.7 Aantal hotelkamers in 2006, naar klasse²³

Bron: BHenC 2006, bewerking Marktplan

Met 434 kamers in de 5-sterren klasse onderscheidt Noordwijk aan Zee zich duidelijk van zijn concurrenten. Ten opzichte van Scheveningen en Bergen heeft Noordwijk nog relatief veel aanbod in het 'eenvoudige' 2-sterren segment. De 'sanering' van de 1- en 2-sterren-accommodaties van de afgelopen tien jaar is in Noordwijk sterk geweest. Er zijn in Noordwijk per saldo echter weinig kamers in hogere kwaliteitsklasse toegevoegd, zoals in Bergen wel is gebeurd. Daar kwamen meer luxe kamers terug voor de onttrokken capaciteit aan 1- en 2-sterren kamers. Afgezien van de afwezigheid van 5-sterrenaanbod in Bergen is het aanbod in kwaliteit en omvang goed vergelijkbaar met Scheveningen.

Grafiek 4.8 Ontwikkeling aantal hotelkamers 1997-2006, naar klasse

Bron: BHenC, 2006

Tussen 1995 en 2004 nam het aantal hotelkamers in Noordwijk per saldo af met (-)105, overwegend door mutaties in het 2-sterren segment. In de gemeente Bergen werden er juist 50 kamers netto toegevoegd aan de voorraad. Bovendien bracht dit een kwaliteitsimpuls met zich mee (+180 kamers in het 3- en 4-sterren segment tegenover -120 kamers in het 1- en 2-sterren segment). De hotelsector in Zandvoort bleef min of meer stabiel.

²³ Gecorrigeerd naar huidig kameraanbod in 4- en 5-sterren klasse: Hotels van Oranje en Palace Hotel.
eindrapport

5. Economische Prestaties

5.1 Bezoekaantallen

De dag- en verblijfbezoekers in Noordwijk aan Zee genereren jaarlijks naar schatting ruim 2 miljoen toeristische bezoeken in de badplaats. Tweederde van de bezoeken zijn dagbezoeken. Circa 75% van die dagbezoeken is direct gerelateerd aan strandbezoek. Ter contrast: in Scheveningen is naar schatting slechts 30% van alle toeristische bezoeken strandgerelateerd²⁴.

Tabel 5.1 Bezoekaantallen Noordwijk aan Zee in 2005 en ontwikkeling marktaandeelen 2001-2005

	Aantal bezoeken	Aandeel in toeristisch bezoek Noordwijk	Marktaandeel Noordwijk kusttoerisme Zuid-Holland	
			2005	2001
Recreatief en toeristisch dagbezoek	1.450.000	64%	-	-
• Waarvan strandbezoek	1.100.000	49%	25%	27%
• Waarvan attractiebezoek ²⁵	75.000	3%	3%	3%
• Waarvan evenementenbezoek ²⁶	350.000	16%	20%	11%
Hotelovernachtingen	495.000	22%	35%	38%
Verblijfsrecreatieve overnachtingen	305.000	14%	10%	15%
Totaal	2.250.000	100%	-	-

Met 1,1 miljoen strandbezoeken en 0,5 miljoen hotelovernachtingen bediende Noordwijk in 2005 een kwart tot eenderde van de toeristische dag- en verblijfsmarkt van kusttoerisme in Zuid-Holland:

- Het Noordwijkse strand genereert een kwart van de strandbezoeken in Zuid-Holland. Ten opzichte van 2001 is het marktaandeel echter licht gedaald.
- Het hotelaanbod in Noordwijk produceert ruim eenderde van de hotelovernachtingen aan de Zuid-Hollandse kust. Ook hier liep het marktaandeel van Noordwijk licht terug.
- Het aandeel toeristische overnachtingen in de verblijfsrecreatieve sector is betrekkelijk bescheiden van omvang, maar is de laatste vier jaar dan ook sterk gelopen.
- Uitgezonderd de Space Expo kent Noordwijk geen permanente grootschalige dagattractie. Daarom realiseert Noordwijk slechts 3% van het attractiebezoek aan de Zuid-Hollandse kust.
- Behalve het jaarlijkse Bloemcorso Bollenstreek heeft Noordwijk geen grootschalige publiekevenementen. Ter contrast: de circa 10 publiekevenementen in Scheveningen zijn ieder jaar goed voor gemiddeld 1,5 miljoen bezoeken. In verhouding tot het marktaandeel in hotelovernachtingen en strandbezoek scoort het Noordwijkse marktaandeel in evenementen en attracties dus 'matig tot slecht'.
- Het relatief gunstige marktaandeel in 2005 is veroorzaakt door een teruggang in evenementenbezoek in Scheveningen (mogelijke oorzaak: slecht weer en meer concurrentie van evenementenstad Rotterdam).

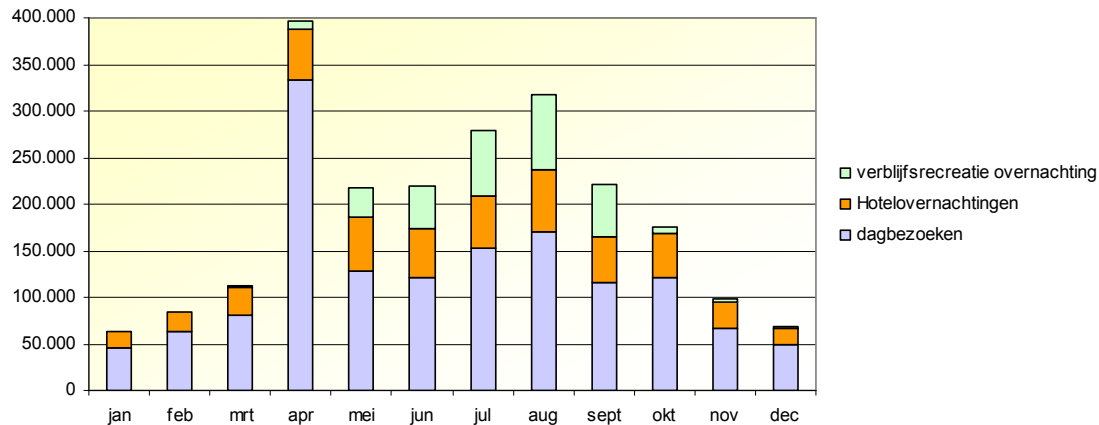
²⁴ Gebaseerd op bezoekaantallen bij evenementen en attracties in Scheveningen.

²⁵ Attractiebezoek is inclusief Holland Casino Scheveningen en attractiepark Duinrell in Wassenaar.

²⁶ Verondersteld is dat éénderde van de bezoeken aan het Bloemcorso Bollenstreek op de Boulevard van Noordwijk plaatsvindt.

Verondersteld dat het Bloemencorso Bollenstreek eind april jaarlijks 350.000 bezoeken genereert op de Noordwijkse Boulevards, is april qua dagbezoek de beste bezoekmaand. De toestroom van bezoekers aan het bloemencorso is echter niet af te lezen aan de verkeer- en parkeerintensiteit in Noordwijk en evenmin in de hotelovernachtingen of in de omzet van strandpaviljoens. Het toeristenseizoen in Noordwijk loopt van april tot september.

Grafiek 5.1 Bezoekaantallen dag- en verblijfsrecreatie²⁷ Noordwijk in 2005

Bron: Gemeente Noordwijk 2006, bewerking Marktplan

5.2 Dagbezoek

Bijna tweederde van de jaarlijkse toeristische bezoeken aan Noordwijk aan Zee is gekenmerkt als 'een dagje strand'. Bijna driekwart van alle toeristische dag- en verblijfsbezoekers bezoekt de badplaats alleen in de zomer. Het strandbezoek is in de zomer sterk gericht op zon en zee in combinatie met horecabezoek en winkelen. Relatief weinig gasten bezoeken daarnaast in een kalenderjaar een lokaal evenement (60%) en/of een attractie in Noordwijk aan Zee (20% van de verblijfsbezoekers bezocht de Space Expo in 2003). In vergelijking met Scheveningen en Zandvoort is het aanbod aan grote publieksevenementen en attracties in Noordwijk aan Zee zeer matig ontwikkeld.

Tabel 5.2 Attracties en publieksevenementen in Noordzeebadplaatsen in 2005

	Bergen	Noordwijk	Zandvoort	Scheveningen
Dagattracties	<ul style="list-style-type: none"> Zee Aquarium Bergen 	<ul style="list-style-type: none"> Space Expo 	<ul style="list-style-type: none"> Holland Casino Circuitpark Zandvoort Beach Factory Leisure Center, gelieerd aan Centerparcs 	<ul style="list-style-type: none"> Holland Casino Circus Theater Sea Life Zee Aquarium De Pier Beelden aan Zee Zee Museum
Publieksevenementen	<ul style="list-style-type: none"> Nieuwjaarsduik Jaarmarkt en Kermis Wandelmarathon Jazz/Sail Bergen Egmond-Pier vv Mountainbike Race Halve Marathon Egmond 	<ul style="list-style-type: none"> Bloemencorso Bollenstreek 	<ul style="list-style-type: none"> Autoraces Zandvoort Seizoensmarkten in dorpscentrum Wielerronde Zandvoort 	<ul style="list-style-type: none"> Vlaggetjesdag Nieuwjaarsduik Vuurwerkfestival City-Pier-City Loop Zandsculpturenfestival Western Experience Northsea Jazz Red Bull Knockout Race
Bezoekaantal dagattracties	125.000	75.000	550.000	1.600.000
Bezoekaantal evenementen	Circa 100.000	Maximaal 350.000	315.000	1.200.000

Bron: ZHBT 2006, bewerking Marktplan

²⁷ De grafiek geeft hoofdzakelijk inzicht in bezoeken per auto(bus). De sterke toestroom van fietsers in het strandseizoen is hierin slechts gedeeltelijk verdisconteerd.

De 425.000 attractie- en evenementenbezoeken in Noordwijk aan Zee steken mager af tegen de respectievelijk 765.000 bezoeken in Zandvoort en 2,8 miljoen in Scheveningen. Anders dan Zandvoort en Scheveningen heeft Noordwijk geen substantieel aanbod aan slechtweer c.q. jaarrond attracties en entertainmentvoorzieningen²⁸. Noordwijk heeft wél zijn eigen succesvolle Bloemencorso weten te ontwikkelen tot één van de best bezochte jaarlijkse publieksevenementen in Zuid-Holland (1.200.000 bezoeken in 2005), maar profiteert daar zelf zeer beperkt van:

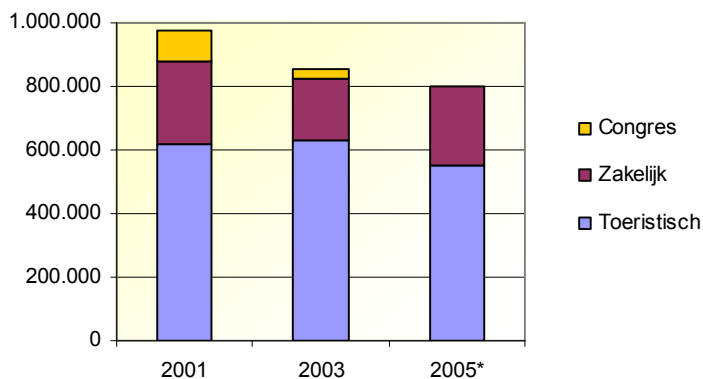
- het Bloemencorso is routegebonden (Noordwijk-Haarlem) en wordt beschouwd als de langste file van Nederland. De bezoekersaantallen zijn geschat op basis van bezoekaantallen 'per kilometer';
- verondersteld is dat slechts maximaal 350.000 bezoeken plaatsvinden op de boulevard in Noordwijk en het overgrote deel langs de route naar Haarlem. Zelfs het aantal van 350.000 bezoeken is twijfelachtig en aan de forse kant.

Overigens is het Holland Casino in Zandvoort met jaarlijks 300.000 bezoeken de belangrijkste attractie van die badplaats. De activiteiten en evenementen op het Circuit van Zandvoort zijn jaarlijks 'slechts' goed voor een kwart van de attractie- en evenementbezoeken.

5.3 Verblifsbezoek

In 2005 genereerde de hotel- en verblifsrecreatiesector in Noordwijk iets meer dan 800.000 overnachtingen. Qua overnachtingvolume hoort de badplaats hiermee thuis in de top 5 van Noordzeebadplaatsen in België en Nederland (tussen 0,8 en 1,0 miljoen overnachtingen per jaar). Circa 65% van de overnachtingen in Noordwijk wordt gegenereerd in de hotelsector. Dit aandeel is vergelijkbaar met andere conferentiebadplaatsen zoals Bergen/Egmond, Scheveningen en Blankenberge (B). Ongeveer eenderde van alle toeristische overnachtingen in Noordwijk heeft een zakelijk bezoekmotief (MICE markt). Het aantal toeristische en zakelijke overnachtingen in Noordwijk daalt echter trendmatig.

Grafiek 5.2 Aantal overnachtingen hotel- en verblifsrecreatiesector in Noordwijk naar bezoekmotief, 2001-2005

Bron: ZHBT, 2002/2006 *Congrescijfers ontbreken voor 2005

Ten opzichte van 2001 liep het overnachtingvolume in 2005 terug met 175.000 (minder) overnachtingen. Deze daling werd vooral veroorzaakt door een terugval (-25%) in het segment zakelijke en congresovernachtingen.

²⁸ In bijlage 1 is een gedetailleerd benchmark overzicht opgenomen.

De daling wordt beïnvloed door meerdere trends en ontwikkelingen in aanbod en markt:

- 1) De overnachtingcapaciteit daalde met (-)105 hotelbedden -> een verlies van circa 20.000 tot 30.000 potentiële overnachtingen.
- 2) Het aantal overnachtingen aan de Nederlandse Noordzeekust door verblijfstoeristen uit Duitsland daalde de afgelopen jaren met 12%. In theorie levert dit in 2005 netto 25.000 minder overnachtingen op²⁹, zowel in de hotelsector als in de verblijfsrecreatieve sector.
- 3) Overnachtingen in de zakelijke markt bestaan veelal uit éénpersoonsbezetting van een kamer. De teruggang van het aantal toeristische overnachtingen c.q. kamernachten drukt dus sterker op de daling van het aantal overnachtingen dan een afname van de zakelijke overnachtingen.
- 4) Door de economische neergang van de afgelopen drie jaar liep het aantal congresovernachtingen in de Zuid-Hollandse kustregio sterk terug -40% tot -60% -> zo'n 40.000 overnachtingen per jaar minder ten opzichte van het niveau van 2001. Vanaf 2003 herstelt de markt zich echter weer.
- 5) De verblijfsrecreatie sector in Nederland heeft de afgelopen jaren veel last gehad van slechte zomers. (mede) hierdoor nam de uitstroom van vliegvakanties naar het Middellandse Zeegebied toe.

De neergaande trend in de prestaties van de hotelsector en de verblijfsrecreatieve sector in Noordwijk in de afgelopen acht jaar (-22% overnachtingen en -50% marktaandeel binnenlandse vakanties) staat echter haaks op de landelijke trend. Het aantal toeristische overnachtingen aan de Nederlandse Noordzeekust steeg de afgelopen jaren juist met 8%.

Tabel 5.3 Overnachtingen in hotels en toeristische verblijfsaccommodaties Noordwijk³⁰

	1997	2001	2005	Index ontwikkeling 1997 - 2005	
				Noordwijk	Noordzeekust
Hotel, pension, groepsaccommodatie	599.139	558.888	495.849	83	112
Camping, huisjescomplex	434.681	417.042	306.011	70	106
Totaal	1.033.820	975.930	801.860	78	108

Bron: gemeente Noordwijk, 2006

Gevolg: het marktaandeel van Noordwijk in 'de overnachtingmarkt' daalde. Ten opzichte van 1997 verloor Noordwijk 11% van zijn aandeel in het aantal hotelovernachtingen aan de Nederlandse Noordzeekust en 3% van zijn aandeel in de verblijfsrecreatieve markt.

Tabel 5.4 Ontwikkeling marktaandeel logiesector Noordwijk in toeristisch bestemmingsgebied Noordzeekust (1997-2005)

	1997	2001	2005	Vershil in procentpunten
Hotels, pensions en groepsaccommodaties	33%	29%	22%	-11%
Campings en huisjescomplexen	8%	7%	5%	-3%
Totaal	15%	12%	10%	-5%

Bron: CBS/ZHBT, 2006

²⁹ Bij een gemiddeld 'Noordzee' marktaandeel van Duitsers van 35% van het aantal overnachtingen.

³⁰ Bij toeristisch verblijfsbezoek is de jaarlijkse omvang van overnachtingen door de circa 2.000 woonforensen in Noordwijk aan Zee niet meegeteld.

5.4 Congresmarkt

De diverse congreshotels en vergadercentra in Noordwijk aan Zee en conferentiecentrum Leeuwenhorst in Noordwijkerhout verschaffen de kustplaats met een flinke capaciteit aan congres- en vergaderruimten en hotelkamers. De circa 200 vergader- en congresruimten in Noordwijk hebben in totaal een zitplaatscapaciteit die varieert van 5.000 à 10.000 stoelen. De vergaderfaciliteiten zorgen jaarlijks voor naar schatting 400.000 tot 600.000 deelnemersdagen bij congressen en vergaderingen. Ongeveer een kwart hiervan wordt gegenereerd door het segment van 'meerdaagse internationale congressen'; de belangrijkste 'motor' voor congresovernachtingen en lokale bestedingen in de markt van zakelijke overnachtingen.

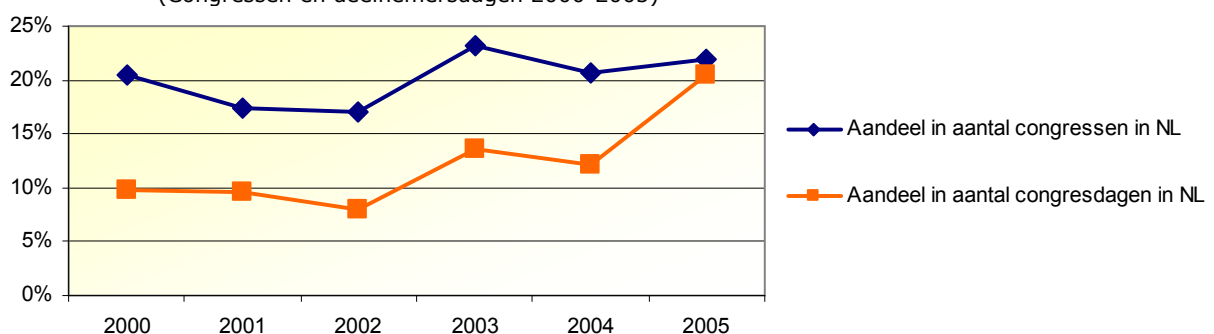
Rond 2000 had Noordwijk een voorname positie verworven in de top drie van (internationale) congresbestemmingen in Nederland. Na een relatief sterke terugval van het aantal meerdaagse internationale congressen in 2001 en 2002 herstelde Noordwijk zijn positie vanaf 2002 met kracht. Noordwijk huisvest relatief veel congressen, maar genereert echter relatief weinig deelnemersdagen (dus overnachtingen). Een mogelijke oorzaak is dat Noordwijk van oorsprong weinig non-corporate congressen aantrekt die over het algemeen grootschaliger en langduriger zijn dan corporate congressen.

Tabel 5.5 Omvang Meerdaagse internationale congressen³¹ in Noordwijk

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Aantal congressen	201	178	167	221	252	251
Aantal deelnemersdagen	110.000	83.500	70.000	120.000	121.716	180.720
Aantal deelnemersdagen per congres	547	469	419	543	483	720

De afgelopen vijf jaar is de marktpositie van Noordwijk in het segment meerdaagse internationale congressen licht gestegen. In 2005 vertegenwoordigde Noordwijk 23% van alle in Nederland georganiseerde internationale congressen. Nog belangrijker: Noordwijk zag zijn aandeel in het aantal in Nederland gerealiseerde deelnemersdagen sterk stijgen. Dit suggereert dat Noordwijk steeds meer meerdaagse (non) corporate congressen aan zich bindt. Ten opzichte van 2002 verdubbelde het aandeel naar 20% in 2005.

Grafiek 5.3 Aandeel Noordwijk in Nederlandse markt meerdaagse internationale congressen (Congressen en deelnemersdagen 2000-2005)

Bron: NBTC/NRCB, 2007

³¹ De cijfers hebben betrekking op meerdaagse internationale corporate en non-corporate congressen in Noordwijk en Noordwijkerhout.

5.5 Woonforensen

Woonforensen zijn vaak onzichtbaar in het toeristische plaatje van veel vakantiebestemmingen en steden. Of het nu gaat om familiegebruik of bewoning van vaste standplaatsen op campings, strandhuisjes aan de Noordzeekust of seizoensbewoning van appartementen en woonhuizen; eenduidige cijfers van de omvang en dynamiek van deze groep zijn zeer schaars. De algemene trend is dat de markt voor 'tweede woning'-bezit steeds groter wordt (getuige de enorme waardestijging van strand- en duinhuisjes aan de kust en vakantiewoningen in de Hollandse plassegebieden en rond de Friese Meren).

Daarnaast is het aanbod aan zogenaamde recreatiewoningen en -appartementen de laatste tien jaar explosief gestegen. De traditionele markt voor vaste standplaatsen maakt plaats voor commercieel verhuurde eenheden, veelal in toekomstig eigendom uitgegeven met verhuurverplichting. Het aanbod aan 'residentiecomplexen' in de traditionele Noordzeebadplaatsen is de laatste jaren echter niet zichtbaar gewijzigd. De Belgische kust is overigens een populair en grootschalig residentiegebied voor Nederlandse woonforensen. Een vergelijking tussen woonforensisme in Noordwijk, Zandvoort, Blankenberge en De Haan maakt de verschillen duidelijk.

Tabel 5.6 Omvang woonforensenmarkt in jaarlijkse toeristische overnachtingen in 2005

	<i>Noordwijk aan Zee</i>	<i>Zandvoort</i>	<i>Blankenberge (B)</i>	<i>De Haan (B)</i>
Inwonertal kustplaats	8.000	15.000	18.000	6.000
Additionele woonforensen ³²	2.000	1.750	15.000	18.000
Aantal toeristische overnachtingen	800.000	900.000	700.000	830.000
Additionele persoonsovernachtingen door particuliere seizoensbewoning en -verhuur ³³	240.000	210.000	1.800.000	2.100.000
Toegevoegde waarde in toeristische bestedingen	€ 6 mln.	€ 5 mln.	€ 45 mln.	€ 50 mln.

Bron: bewerking Marktplan 2006

Referentieonderzoek schat in dat een woonforensen- huishouden (twee personen) per verblijfsdag € 50 besteedt aan dagelijkse boodschappen, winkelen en horecabezoek ter plaatse. Per jaar besteden woonforensen voor € 6 mln. in de lokale economie in Noordwijk aan Zee. De omvang van de groep woonforensen is in Zandvoort vergelijkbaar.

Belgische kustplaatsen zijn echter aan te merken als complete 'woonforensensteden' met omvangrijke appartementencomplexen aan Boulevards en huisjescomplexen aan de kust. Badplaatsen als De Haan en Blankenberge leven echt van toeristische bestedingen maar zijn in de wintermaanden veelal ontvolkt. De economische structuur in die plaatsen is echter niet geheel afhankelijk van de toeristenindustrie, maar gemiddeld wel sterker dan Noordwijk of Scheveningen.

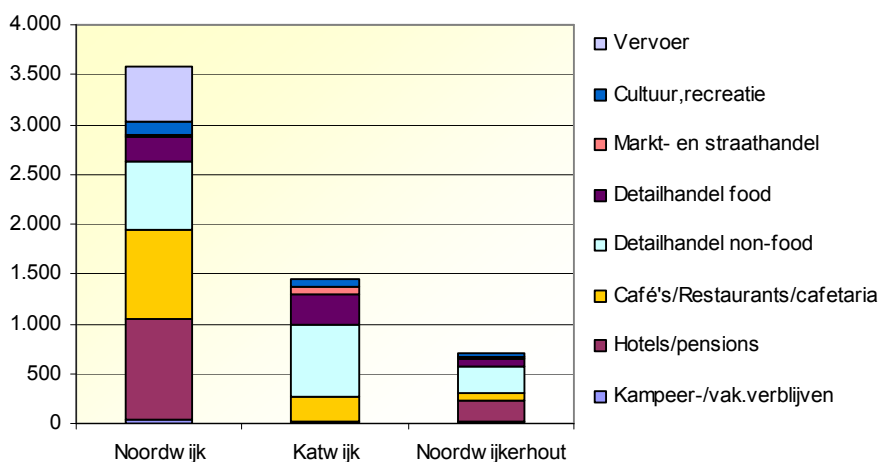
³² Op basis van twee personen gemiddeld per vakantiewoning.

³³ Referentieonderzoek toont aan dat de bezettinggraad van een tweede (recreatie)woning gemiddeld 25% bedraagt.

5.6 Werkgelegenheid toeristische sector

Ten opzichte van de omvang van de toeristische sector in de buurgemeenten Katwijk en Noordwijkerhout werken er in Noordwijk aanmerkelijk meer mensen in een toeristisch relevante sector. In Noordwijk werkt één op de vijf van de (in totaal 11.000) in Noordwijk werkzame personen in een toeristisch relevante sector. De lokale economie van Noordwijk aan Zee is voor de helft van de werkgelegenheid afhankelijk van de toeristische sector.

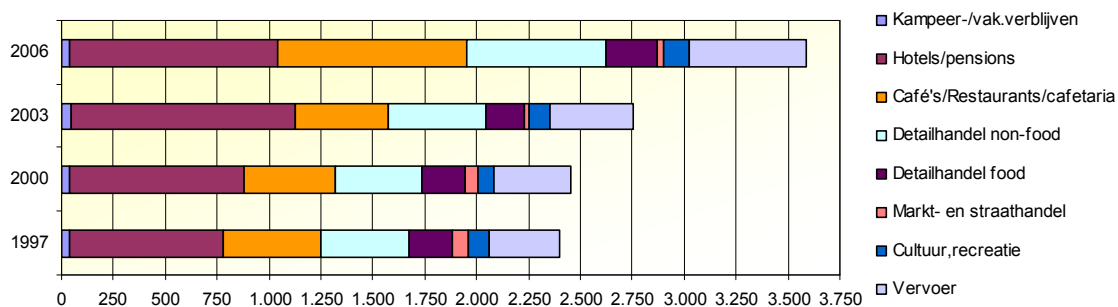
Grafiek 5.4 Werkgelegenheid toeristisch relevante sectoren in 2006

Bron: KvK Rijnland, 2006

De werkgelegenheid in de toeristische sectoren in Noordwijk heeft zich de afgelopen tien jaar (met een groei van 50%) sterk ontwikkeld. De werkgelegenheid nam vooral toe in de sectoren Horeca, Detailhandel en Vervoer (personenvervoer).

Grafiek 5.5 Ontwikkeling werkgelegenheid 1997-2006 in Noordwijk
Toeristisch relevante sectoren, aantal banen van werknemers

Bron: KvK Rijnland, 2006

5.7 Toegevoegde waarde Toerisme

5.7.1 Bestedingen

Het totale volume aan (directe) bestedingen uit dag- en verblijfstoerisme in Noordwijk bedraagt anno 2006 ruim € 160 miljoen. Ruim 60% hiervan wordt door verblijfstoerisme gegenereerd, vooral in de hotelsector³⁴. De toeristeneconomie in Noordwijk aan Zee draagt voor 30% bij aan de totale omvang van toeristische bestedingen in alle Zuid-Hollandse kustplaatsen. Op basis van een bezoekersonderzoek in Noordwijk aan Zee (Marktplan, 2003) is globaal becijferd hoe deze bestedingen zijn verdeeld over activiteiten.

Tabel 5.7 Omvang toeristische bestedingen³⁵ in Noordwijk in 2005 (x € mln.)

	Verblijfstoerisme	Dagtoerisme	Totaal
Strandbezoek	3	4	7
Boulevardbezoek	10	6	16
Winkelen	6	5	11
Entreés, diensten, vervoer	2	1	3
Congressen zakelijke activiteiten	15	25	40
Verblijfsrecreatie overnachtingen	5	-	5
Hotelovernachtingen	50	-	50
Overige toeristische bestedingen	10	20	30
Totaal	102	60	161

Bron: Marktplan 2003 (bewerking)

Belangrijk om hierbij te vermelden is dat het toeristische voorzieningenaanbod in Noordwijk ook voor een belangrijk deel profiteert van het relatief goed ontwikkelde verblijfsrecreatieaanbod in Noordwijkerhout (met in totaal 1.800 toeristische slaappleatsen/bedden en omgevend circa 350.000 zakelijke en toeristische overnachtingen). De impact van bestedingen door verblijfstoeristen (Langevelderslag) en dagbezoekers (Congrescentrum Leeuwenhorst) uit Noordwijkerhout op de toeristische sector in Noordwijk aan Zee is dus niet volledig verdisconteerd in de bestedingsomvang.

5.7.2 Werkgelegenheid

Vanuit de werkgelegenheidscijfers is bekend hoeveel voltijd- en parttime banen er zijn in de toeristische bedrijvigheid. Vanuit de toeristische bestedingen in Noordwijk aan Zee is bekend hoeveel banen er direct zijn toe te rekenen aan de toeristische sector. Omgerekend levert het toerisme in Noordwijk aan Zee jaarlijks circa 2.100 banen op. Dit komt neer op een jaarlijks volume van 1.400 fte³⁶ (oftewel: 1.400 arbeidsjaren). Het toerisme in Noordwijk aan Zee genereert 80% van de 1.700 arbeidsjaren uit toeristische bestedingen in de gemeente Noordwijk.

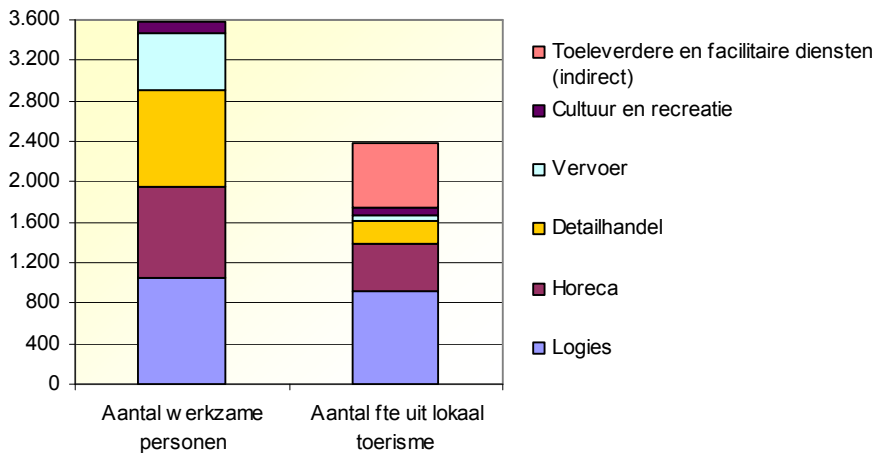
Teruggerekend naar aantallen banen van werknemers, is vastgesteld dat de Noordwijkse economie qua werkgelegenheid en toegevoegde waarde voor 25% à 30% afhankelijk is van de toeristische bestedingen in Noordwijk aan Zee. Daarbij genereren de toeristische bestedingen in de badplaats circa 60% van de werkgelegenheid in Noordwijk aan Zee.

³⁴ Alleen al de bruto omzet in 2005 uit zakelijke en toeristische activiteiten van Huis ter Duin, Hotels van Oranje en het Palace Hotel bedroeg in totaal € 58 mln.

³⁵ Directe bestedingen van dag- en verblijfstoeristen in de badplaats.

³⁶ Fte = fulltime equivalent = 1 arbeidsjaar.

Grafiek 5.6 Directe werkgelegenheid toeristische sector in Noordwijk aan Zee in 2006
aantal banen en aantal fte (direct en indirect) uit toeristische bestedingen

Bron: KvK Rijnland 2006, bewerking Marktplan

Directe bestedingen tijdens een verblijf of een dagbezoek hebben daarnaast een indirecte uitstraling naar toeleverende bedrijven en diensten die indirect profiteren van de toeristische sector. Op basis van referentiecijfers³⁷ is becijferd dat € 1 aan directe bestedingen daarnaast € 0,37 toevoegt aan toeleverende diensten³⁸. Op niveau van Noordwijk aan Zee is vervolgens verondersteld dat de 1.400 arbeidsjaren in de toeristische sector nog eens 500 arbeidsjaren werk genereren in toeleverende bedrijven en diensten in Noordwijk en in de regio. In totaal genereert het toerisme in Noordwijk 2.400 arbeidsjaren aan werk, waarvan circa 2.000 terugvloeien in de Noordwijkse economie.

³⁷ Economisch impactmodel Zka (Toerteller Zuid-Holland 2006).

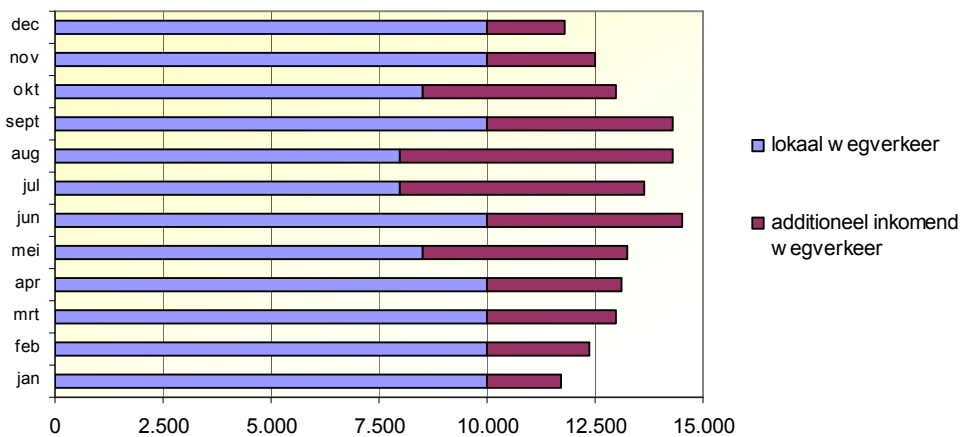
³⁸ Bijvoorbeeld groot- en detailhandel, uitzendbureaus, schoonmaakbedrijven, et cetera.

6. Toerisme en verkeer

6.1 Verkeersbewegingen

Op basis van de gemiddelde maandelijkse intensiteit³⁹ van gemotoriseerd verkeer op het lokale wegennet in Noordwijk is becijferd dat het totale verkeersaanbod ieder jaar tussen maart en november sterk wordt beïnvloed door de zakelijke en toeristische verblijfsfunctie van Noordwijk aan Zee. In die negen maanden neemt de gemiddelde etmaalbelasting van het lokale wegennet toe met 20% tot 25%. In de piekmaanden mei t/m augustus genereert het inkomende zakelijke en toeristische wegverkeer circa 35% tot 45% van het dagelijkse wegverkeer op de toegangswegen in Noordwijk Binnen en Noordwijk aan Zee.

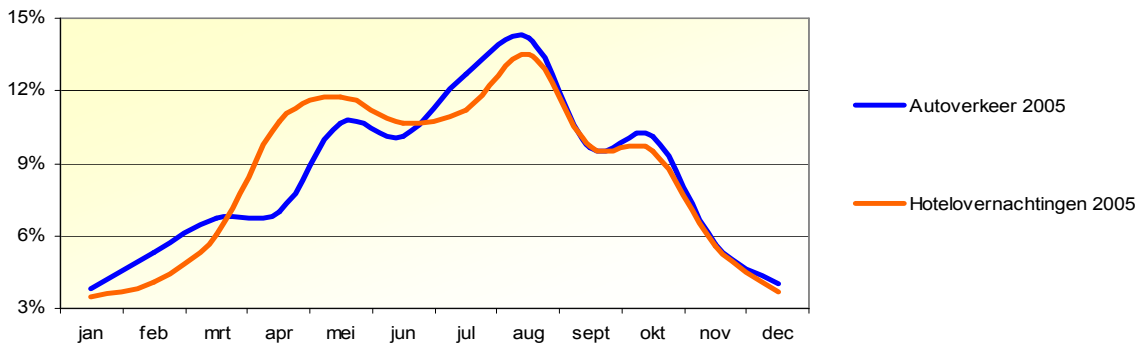
Grafiek 6.1 Verkeersintensiteit lokaal wegverkeer (auto/bus/vracht) in 2004 naar herkomst

Bron: gemeente Noordwijk 2006, bewerking Marktplan

Een steekproef met verkeerstellingen op alle lokale wegen⁴⁰ wijst uit dat de gemiddelde verkeersdrukke (aantal passerende voertuigen per etmaal) op de uitvalswegen van en naar Noordwijk aan Zee naar rato van het aantal inwoners en werkzame personen circa 20% groter is dan op de uitvalswegen van en naar Noordwijk Binnen.

Grafiek 6.2 Seizoenskarakteristiek toeristisch wegverkeer en hotelovernachtingen (2004)

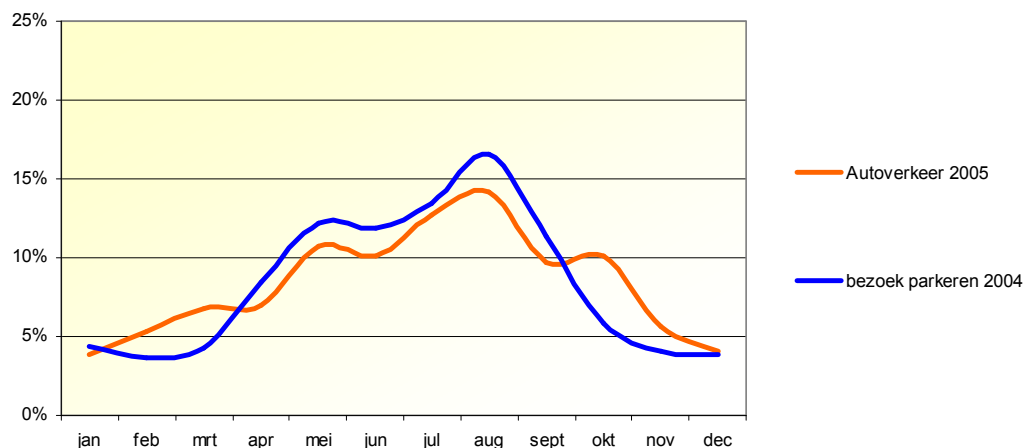

³⁹ Verhouding lokaal verkeer en additioneel economisch en toeristisch verkeer in de jaarrond verkeerstelling op de Beeklaan (gemiddeld aantal passerende voertuigen per etmaal in beide rijrichtingen).

⁴⁰ Aantal passerende voertuigen per etmaal per wegvak in maart 2006 op 47 telpunten in Noordwijk.

De seizoenskarakteristieken van het wegverkeer in 2004 en van de hotelovernachtingen in Noordwijk aan Zee tonen een opvallende gelijkheid. Ten opzichte van de verkeerbewegingen lag de piek van hotelovernachtingen in 2004 in mei (vakantie- en congresseizoen) en in augustus (zomervakantie), terwijl de piekperiode van het toeristische en zakelijke autoverkeer tussen juni en september lag (strandbezoek). Alle pieken lopen gelijk met de seizoensmatige vakantieperiodes.

Grafiek 6.3 Seizoenskarakteristiek parkeren en wegverkeer in Noordwijk (2004)

Bron: gemeente Noordwijk 2006, bewerking Marktplan

Net als tussen hotelovernachtingen en autoverkeer, bestaat er een sterk verband tussen de seizoenskarakteristieken van het autoverkeer en de intensiteit van (betaald) bezoekersparkeren in Noordwijk aan Zee. Grafiek 6.2 suggereert dat de karakteristiek van de het dagbezoek-seizoen gelijk is aan de verkeersintensiteit.

6.2 Parkeren

Vanwege de compacte bebouwingstructuur en schaarste aan openbare ruimte is de parkeer capaciteit in Noordwijk aan Zee relatief beperkt. Zelfs buiten het structurele capaciteitstekort in het toeristenseizoen is er op de drukste momenten (zaterdagen en weekavonden) op het totaal van circa 7.800 parkeerplaatsen in het gebied (in theorie) een balanstekort van 2.800 parkeerplaatsen. Ruim driekwart van dit tekort ontstaat in het kerngebied in en rond Hoofdstraat/K.W. Boulevard/Parallelboulevard. Dit wil overigens niet zeggen dat er een tekort is aan 2.800 openbare parkeerplaatsen:

- aan de randen van het kerngebied (Astridboulevard en Wantveld) is er een structurele overcapaciteit van +900 parkeerplaatsen;
- in het kerngebied zelf is er een structureel tekort van -1.500 parkeerplaatsen;
- een deel van de 800 privé-plaatsen bij hotels in het kerngebied wordt buiten het piekseizoen 's avonds en in de weekends niet optimaal benut. Hetzelfde geldt voor de privéplaatsen bij appartementencomplexen en zomerhuizen van seizoensbewoners (woonforensen).

De capaciteitsproblemen doen zich vooral voor in het toeristenseizoen tussen april en september, wanneer de woonforensen hun zomerverblijven bewonen en daarnaast 75% van de dagbezoekers per auto naar het Noordwijkse strand afreist. In het hoogseizoen (juli en augustus) is de parkeer capaciteit voor dagbezoekers overdag structureel onvoldoende.

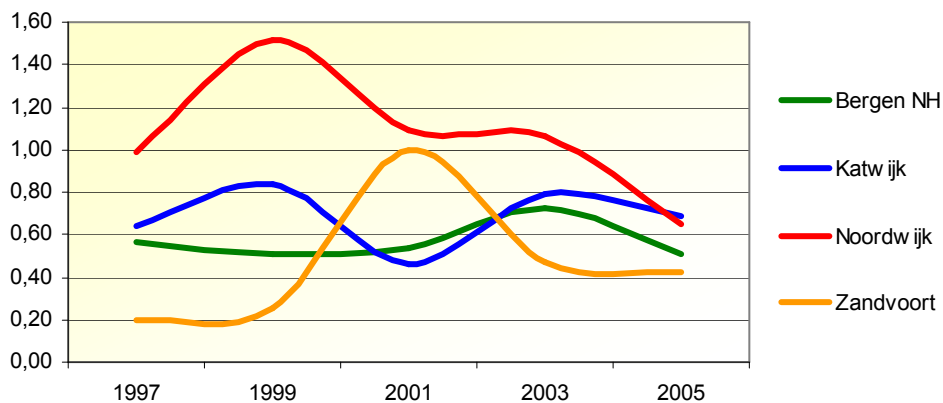
Vanwege de schaarste aan openbare ruimte heeft Noordwijk aan Zee, anders dan bijvoorbeeld Katwijk en Zandvoort, niet de beschikking over grootschalige openbare parkeerterreinen en -garages (zoals Scheveningen).

Voor zover technisch mogelijk en financieel haalbaar biedt de toevoeging van (openbare) capaciteit in nieuw te bouwen garages bij ontwikkeling van het Wantveld het Palaceplein en Vuurtorenplein en mogelijk het Jan Kroonsplein in termen van meervoudig ruimtegebruik een zinvolle deeloplossing voor de structurele tekorten aan parkeercapaciteit in het toeristische kerngebied van Noordwijk aan Zee. Werkbare alternatieve oplossingen voor het afvangen van de parkeerdruk in de zomerpiek zijn schaars. Wellicht dat de ontwikkeling van het Space Business Park en het tussengebied Noordwijk aan Zee en –Binnen aanknopingspunten biedt voor parkeren op afstand in combinatie met pendelvervoer van en naar de Boulevard. In Zandvoort gebeurt dit al op kleine schaal en in Renesse op grote schaal (strandtransferium).

6.3 Verkeersveiligheid

Ten opzichte van 1994 is het aantal jaarlijkse verkeersongevallen gehalveerd, maar pas vanaf 1999 is er sprake van een zichtbaar dalende trend. Er bestaat geen eenduidige seizoenskarakteristiek in het aantal verkeersongevallen per kalenderjaar. Anno 2005 is de verkeersveiligheid van Noordwijk op het niveau van vergelijkbare badplaatsen.

Figuur 6.4 Aantal gewonden door verkeersongevallen 1997-2005 (ziekenhuisopnames per 1.000 inwoners)

De pieken in verkeersintensiteit in de zomermaanden leiden niet per definitie tot meer ongelukken. De statistieken suggereren eerder dat vooral weersomstandigheden van invloed zijn op het ongevalrisico en niet de verkeersintensiteit. De toename in verkeersdruk in de zomerpieken is daarnaast van invloed op de gemiddelde snelheid. Bij een gemiddeld lagere snelheid is het ongevalrisico kleiner. De statistieken suggereren dat de verkeersremmende en regulerende maatregelen (zoals rotondes, vrijliggende fietspaden, voorrangbeleid en verkeersdrempels) van de afgelopen jaren heeft bijgedragen aan een daling van het aantal verkeersongevallen.

7. Benchmark

7.1 Profielschets badplaatsen

	Dagtoerisme	Verblijfstoerisme
Noordwijk	<ul style="list-style-type: none"> • Uitgaanscentrum voor regio HollandRijnland/Haarlemermeer • Nr 1. Vergader- en congresbadplaats NL • Omvang thuismarkt is relatief beperkt (HollandRijnland) • Geen slechtweervoorzieningen 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbod in zakelijke verblijfsmarkt en 4-5 sterrensegment is dominant • Relatief sterk afhankelijk van zakelijk toerisme en Duitse verblijfsmarkt (traditioneel aanbod)
Bergen	<ul style="list-style-type: none"> • Uitgaansfunctie regio Alkmaar (uit eten en uitgaan) • Belangrijke vergader- en congresfunctie binnen regio Noord-Holland Noord • Regionale bezoekattractie 	<ul style="list-style-type: none"> • Van oudsher stabiele binnenlandse verblijfsmarkt: sterke binding met middenklasse uit de Randstad (aanbod is familie georiënteerd) • Relatief sterke ontwikkeling meerdaags zakelijk verblijf (congressen)
Zandvoort	<ul style="list-style-type: none"> • Dagtoerisme is dominant in bezoekomvang • Sterk afhankelijk van bezoekvolume in strandseizoen • Omvangrijk verzorgingsgebied (regio Amsterdam en Haarlem) • Prominente uitgaansfunctie Noordvleugel Randstad (met name Holland Casino) • Groot aanbod aan indoor leisure voorzieningen 	<ul style="list-style-type: none"> • 70% van alle overnachtingen in de verblijfsmarkt wordt gegenereerd door Center Parcs Zandvoort • Overwegend toeristische verblijfsaccommodaties (traditionele binnenlandse en Duitse markt) • Hotelsector is kleinschalig van aard (familiehotels) • Aanbod vergaderen en congresmarkt is laag
Scheveningen	<ul style="list-style-type: none"> • Prominente Europese all weather en jaarrond badplaats voor dagbezoek en uitgaan • Nr. 1 leisure en evenementenbadplaats NL • Forse vaste thuismarkt (Haaglanden en Zuid-Holland) 	<ul style="list-style-type: none"> • Het Kurhaus is de belangrijkste toeristische en zakelijk trekpleister • Relatief veel kleinschalige hotels
Blankenberge	<ul style="list-style-type: none"> • 'Klein' Scheveningen c.q. Groot Zandvoort • Groot aanbod aan indoor leisure voorzieningen • Compleet leisure aanbod (pier en zeejachthaven) 	<ul style="list-style-type: none"> • Omvang verblijfsaanbod en overnachtingen vergelijkbaar met Noordwijk • Forse markt woonforensen
De Haan	<ul style="list-style-type: none"> • 'Klein Noordwijk' c.q. 'Groot Egmond' • Laagwaardig voorzieningenaanbod -> alle leisure bevindt zich op drie vakantieparken en drie hotelsorts • Directe tramverbinding met Blankenberge • Dagbezoek puur op strandverblijf gericht 	<ul style="list-style-type: none"> • Veel aanbod in camping en huisjessector (85% van overnachtingscapaciteit) • Overwegend boektieken- en resort hotels

7.2 SWOT en conclusies

Ten aanzien van de profilering, de prestaties en voorzieningenniveau's zijn voor Noordwijk aan Zee de volgende conclusies te trekken:

Sterkten	Zwakten
<ul style="list-style-type: none"> • Compacte en overzichtelijke badplaats • Onderscheidend aanbod in 4- en 5-sterren-hotels (marketingkracht) • Prominente plaats in binnenlandse MICE markt voor 'vergaderen aan zee' • Breed en hoogwaardig aanbod aan voorzieningen voor luxe verblijf • Wellness faciliteiten in hotels hebben een sterke uitstraling naar de regio • Horeca heeft regionale uitgaansfunctie • Theater in de Muze is in potentie een nuttige toevoeging in het cultuur- en congressaanbod 	<ul style="list-style-type: none"> • Slechtweer-(leisure)voorzieningen voor alle leeftijden ontbreken (van Kidscity tot casino) • Geen onderscheidende 'trekkers' in dagattracties • Economische uitstraling van Bloemencorso is beperkt • Behalve bloemencorso ontbreekt het aanbod aan publieksevenementen op de Boulevard c.q. op het strand volledig • Als congres- en vergaderbestemming sterk afhankelijk van conjunctuur • Relatief veel traditioneel (pension) aanbod in hotelsector • Relatief veel winkelmeters, maar niet onderscheidend in kwaliteit en uitstraling • (OV)bereikbaarheid en openbaar parkeren • Omvang thuismarkt (dagbezoek) is beperkt
Kansen	Bedreigingen
<p>Verdere benutting van het potentieel aan dagtoerisme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verbeteren van bereikbaarheid en parkeren (aansluiting N206 op N205/N207 en Rijnland-route zijn hierin essentieel!) • Toevoegen van slechtweer voorzieningen in leisure activiteiten en attracties • Versterken van winkelaanbod met onderscheidende kwaliteitsformules en -brands (niet in 'meters' maar in aanbod) • Verruiming van gebruiksmogelijkheden strandpaviljoens (zakelijke en regionale markt) • Actief evenementenbeleid op Boulevards en strand (meer evenementen, hoger bezoekvolume, seizoensverbreding) • Verder ontwikkelen actief marketingbeleid voor versterking zakelijk bezoek (congresbureau) • Versterking van cultuuraanbod (nationaal cabaret en muziek en dergelijke) <p>Versterking en verbreding van logiesaanbod en ontwikkelen doelgroepenstrategie in verblijfstoerisme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Versterking van aanbod en onderscheidend vermogen in 3-sterren toeristisch én zakelijk hotelsegment (gericht op life styles) • Verder ontwikkelen actief marketingbeleid voor versterking meerdaagse (inter)nationale congressen 	<ul style="list-style-type: none"> • Ook Scheveningen en Zandvoort zetten sterk in op badplaatsontwikkeling (kwaliteitsverbetering en seizoensverbreding van aanbod). De concurrentie in 'kwaliteitstoerisme' neemt dus toe • Bij uitblijven van aanbod- en kwaliteitsimpuls in lokaal verblijfsaanbod blijft de trendmatige terugloop traditionele gezinsmarkt en Duitse markt in hotel- en recreatiesector sterk drukken op de overnachtingaantallen • Badplaatsontwikkeling Noordwijk staat op gespannen voet met planologische ruimtemogelijkheden en de uitbreidingsmogelijkheden van het regionale wegennet

BIJLAGE 1

1. Verblifsrecreatieve voorzieningen

	Bergen/Egmond aan Zee/Schoorl	Noordwijk aan Zee	Zandvoort	Scheveningen	Blankenberge (B)	De Haan (B)
Inwonertal	6.000 (gemeente 31.000)	8.000 (gemeente 24.000)	15.000 (gemeente 17.000)	5.000 (totaal 16.000)	18.000	6.000 (gemeente 12.000)
Verblijfstoerisme						
Aantal hotelkamers	1.500	1.850	780	1.350	1.600	600
Aantal hotelbedden	3.100	3.950	1.600	2.750	3.300	1.250
Aantal huisjes	10 huisjescomplexen	200	Circa 400 op Centerparcs	0	nb	3 bungalowparken
Aantal campings/toeristische kampeersplaatsen	6 campings	8 campings, 400 toeristische plaatsen	1 camping, 50 toeristische plaatsen	-	5 campings, 300 toeristische plaatsen	20 campings, 1.100 toeristische plaatsen
Totale bedden capaciteit alle commerciële logiesvormen	nb	6.500 slaappleaatsen	3.650 slaappleaatsen		7.000 slaappleaatsen	10.000 slaappleaatsen
Additionele capaciteit vaste standplaatsen en particuliere vakantiewoningen	nb	4.000 slaappleaatsen	3.500 slaappleaatsen		31.000 slaappleaatsen	37.000 slaappleaatsen
Horeca						
Verkoopoppervlakte Hotels, cafés en restaurants	29.000 m ²	32.000 m ²	18.000 m ²	nb	Nb	Nb
Verkoopoppervlakte Strandpaviljoens	4.000 m ²	7.000 m ²	29.000m ²	45.000 m ²	Nb	nb
Detailhandel						
Winkelvloeroppervlakte luxe aankopen	2.000 m ² in Egmond aan Zee en Bergen aan Zee	10.000 m ² Hoofdstraat en passage	8.400 m ² in dorpscentrum	10.000 m ² , waarvan 6.000 m ² overdekt in Palace Promenade		
Openingstijden beleid	<ul style="list-style-type: none"> Jaarrond koopzondag strandseizoen 9-22 uur 	Jaarrond koopzondag	Jaarrond koopzondag	Jaarrond koopzondag		

2. Bezoekaantallen dag- en verblijfstoerisme

Bezoekaantallen en -profiel	Bergen/Egmond aan Zee/Schoorl	Noordwijk aan Zee	Zandvoort	Scheveningen	Blankenberge (B)	De Haan (B)
Inwonertal	6.000 (gemeente 31.000)	8.000 (gemeente 24.000)	15.000 (gemeente 17.000)	5.000 (totaal 16.000)	18.000	6.000 (gemeente 12.000)
Aantal toeristische overnachtingen in 2005	1.000.000 (schatting)	800.000	900.000	800.000	700.000	830.000
% hotelovernachtingen	50%	60%	25%	90%	70%	25%
Additionele overnachtingen particuliere seizoenbewoning	nb.	400.000	350.000	Nb	1.800.000	2.100.000
Bezoekaantallen grootschalige attracties en uitgaansgelegenheden	125.000	75.000	550.000	1.600.000	Circa 1.000.000	nb.
Bezoekaantallen Publieksevenementen	Circa 100.000	Maximaal 350.000	315.000	1.200.000	nb	nb
% Toerisme in output productiestructuur	90%	60% (gemeente =25%)	60%	60%	60%	70%
Gemiddelde leeftijd bezoekers	52 jaar	41 jaar	44 jaar	nb.	nb.	nb.

4. Verkeer en parkeren

Verkeer en parkeren	Bergen/Egmond aan Zee/Schoorl	Noordwijk aan Zee	Zandvoort	Scheveningen	Blankenberge (B)	De Haan (B)
Inwonertal	6.000 (gemeente 31.000)	8.000 (gemeente 24.000)	15.000 (gemeente 17.000)	5.000 (totaal 16.000)	18.000	Klemskere 6.000 (gemeente 12.000)
Parkeerbeleid bezoekers	<ul style="list-style-type: none"> van 1 apr tot 1 okt betaald parkeren tussen 10-19 uur tarief € 1,2 p/u 	<ul style="list-style-type: none"> Jaarrond betaald parkeren in zones (beperking parkeertijd en venstertijden) Seizoenstarieven Blauwe zonebeleid Tarief: €1,20 - € 1,80 p/u en € 6 per dag 	<ul style="list-style-type: none"> Jaarrond betaald parkeren tussen 10-19 uur in centrum gebied Gratis parkeren in winterperiode aan de Boulevard en jaarrond op Parkeerterrein buiten het centrum Tarief: € 1,50 - €1,90 p/u en max. € 12 per dag 	<ul style="list-style-type: none"> Jaarrond betaald parkeren tussen 10-24 uur in alle straten Grootschalige parkeercapaciteit in parkeergarages achter de Boulevard Tarief: € 0,45 - € 1,50 p/u en € 4,50 per dag 	Betaald parkeren in het hoogseizoen dagelijks tussen 9-19 uur Rest van het jaar alleen de weekends tussen 9-19 uur Tarief: € 1 p/u.	<ul style="list-style-type: none"> Jaarrond gratis parkeren Blauwe zone beleid
OV Bereikbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> Streekbus vanuit Alkmaar 	<ul style="list-style-type: none"> Streekbus vanuit Leiden en Haarlem 	<ul style="list-style-type: none"> NS treinverbinding Streekbusdiensten vanuit Haarlem Strandbus (NS-station-Boulevard vv.) TukTuk taxi's 	<ul style="list-style-type: none"> Treinverbinding via CS/HS Stadsvervoer HTM bus- en tramnetwerk 	<ul style="list-style-type: none"> NMBS treinverbinding Kusttram Oostende en De Haan 	Kusttramverbinding met Blankenberge
Aantal verkeersongevallen met slachtoffers	nb	154	nb	nb	90	64
Aantal gewonde slachtoffers (dodelijk)	(0)	55 (0)	(1)		106 (2)	90 (0)
Ziekenhuisopnames na verkeersongeval	16	16	8	nb	nb	nb
Vervoerwijze bezoekers		Auto: 78% Trein: - Bus: 8% Fiets: 14%	Auto: 54% Trein: 25% Bus: 8% Fiets: 13%			

3. Leisurevoorzieningen

Leisure	Bergen/Egmond aan Zee/Schoorl	Noordwijk aan Zee	Zandvoort	Scheveningen	Blankenberge (B)	De Haan (B)
Inwonertal	6.000 (gemeente 31.000)	8.000 (gemeente 24.000)	15.000 (gemeente 17.000)	5.000 (totaal 16.000)	18.000	Klemskerke 6.000 (gemeente 12.000)
Dagattracties (bezoek-aantal)	<ul style="list-style-type: none"> Zee Aquarium Bergen (125.000) 	<ul style="list-style-type: none"> Space Expo (75.000) 	<ul style="list-style-type: none"> Holland Casino (300.000) Circuitpark Zandvoort (incentives en partijen in de autosport: 50.000) Beach Factory Leisure Center (6.000m²), gelieerd aan Centerparcs (100.000) 	<ul style="list-style-type: none"> Holland Casino (800.000) Circus Theater (500.000) Sea Life Zee Aquarium (220.000) De Pier (nb) Beelden aan Zee (45.000) Zee Museum (20.000) 	<ul style="list-style-type: none"> Casino Sea-Life Park (350.000) Mini train Expo NMBS KindCity (1.000 m²) Pirate Adventure Golf Pier / Train City (50.000) Serpentarium (70.000) Bowling Center Mineraalmuseum Zuivelmuseum 	-
Casino	-	-	<ul style="list-style-type: none"> Holland Casino (3.000 m²) Circus Zandvoort (2.000 m²) Casino Royal 	<ul style="list-style-type: none"> Holland Casino (3.000m²) 	<ul style="list-style-type: none"> Casino (3.000m²) 	-
Publieksevenementen (bezoekaantal)	<ul style="list-style-type: none"> Nieuwjaarsduik Jaarmarkt en Kermis Wandelmarathon (15.000) Jazz/Sail Bergen Egmond-Pier-Egmond Mountainbike race (5.000) Halve Marathon Egmond (20.000) 	<ul style="list-style-type: none"> Bloemencorso Bollenstreek (350.000) 	<ul style="list-style-type: none"> Autoraces Zandvoort (200.000) Seizoensmarkten in dorpscentrum (90.000) Wielerronde Zandvoort (15.000) 	<ul style="list-style-type: none"> Vlaggetjesdag (200.000) Nieuwjaarsduik (20.000) Vuurwerkfestival (220.000) City-Pier-City Loop (30.000) Zandsculpturefest. (300.000) Western Experience (80.000) Illuminada (50.000) Northsea Jazz (70.000) Red Bull Knockout Race (150.000) 	<ul style="list-style-type: none"> Zandsculpturenfestival (320.000) Kustmarathon (40.000) Havenfeesten 10 lokale toeristische publieksevenementen 	<ul style="list-style-type: none"> Int. Straattheater Festival 18 lokale toeristische publieksevenementen
Wellness/zwembad	2 Wellness hotels 4-sterren	3 Wellness hotels 4/5-sterren	Aqua Mundo zwemcomplex en leisure Center (8.000 m ²) op terrein Centerparcs met 25-meter zwembad/sauna	<ul style="list-style-type: none"> 2 Wellness hotels 4/5-sterren Vitalizée Wellness complex op de Boulevard 	<ul style="list-style-type: none"> Noordzeebad Zwemcomplex Wellness Center Bloso 1 Wellness hotel 	1 Wellness Center op het Sunparks complex
Bowling	-	Bowling & Partcentrum Noordwijk	1 in Circus Zandvoort	1 in Palace Promenade	1 Bowling Center	-
Discotheken	3 Discotheken	4 Café-discotheken	2 Discotheken	4 Discotheken	3 Discotheken	
Theater en bioscopen	Schouwburg De Blinkerd in Schoorl (500 stoelen)	Theater In de Muze met 320 stoelen	1 Theater/bioscoop met 120 stoelen	<ul style="list-style-type: none"> Circustheater complex (3.000 m²) met 1.800 stoelen in theaterzaal Pathé bioscoop Scheveningen met 8 zalen en 2.000 stoelen 	Stedelijk cultuurcentrum Blankenberge, 5 theaterzalen. Hoofdzaal met 650 stoelen	Kleinschalige Bioscoop
Congresfaciliteiten	40 zalen en vergaderkamers, capaciteit 3.000 personen	160 vergaderkamers en – zalen; totale capaciteit 6.000 personen	nb.	Totale vergadercapaciteit circa 7.000 personen	40 vergaderzalen, totale capaciteit 6.000 personen	nb.